

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2014-2015

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Kateřina Müllerová

**Sbory dobrovolných hasičů v rámci integrovaného
záchranného systému**

Praha 2015

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jiří Víšek

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED (PART TIME) STUDIES

2014-2015

BACHELOR THESIS

Kateřina Müllerová

Volunteer firefighters in the integrated rescue system

Prague 2015

The Bachelor Thesis Work Supervisor: Mgr. Jiří Víšek

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 16.2.2015

Jméno autorky

Poděkování

Chtěl(a) bych poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce panu Mgr. Jiřímu Víškovi za cenné rady a dále bych chtěla také poděkovat všem konzultantům z HZS Plzeňského kraje a SDH Město Touškov.

Anotace

Pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala téma Sbory dobrovolných hasičů v rámci integrovaného záchranného systému. Tato práce je pouze teoretická, přesto by se dala rozdělit do dvou částí. V první části jsem se zaměřila na přiblížení struktury a fungování integrovaného záchranného systému v České republice. Stěžejní druhá část bakalářské práce obsahuje informace o sborech dobrovolných hasičů obcí (jak tyto jednotky vznikají a vše o jejich plnohodnotném fungování). Nakonec jsem se ještě zmínila o požárním sportu, který je mi jako člence SDH Město Touškov blízký.

Klíčová slova

Hasič, hasičský záchranný sbor, integrovaný záchranný systém, likvidační práce, mimořádná událost, operační řízení, policie, požární ochrana, požární sport, sbory dobrovolných hasičů, strojník, velitel, zdravotnická záchranná služba.

Annotation

I have chosen the theme of voluntary fire brigade in the integrated rescue system for my thesis. This work is only theoretical, but it could be divided into two parts. In the first part I focused to zoom in on to the structure and functioning of the integrated rescue system in the Czech Republic. The second part of the thesis contains information about the volunteer fire brigade of municipalities (as these units are formed and all of their full operation). Finally, I have to mention about the fire sport because I have a close relationship to this kind of sport as a member of SDH Tousek.

Key words

Commander, emergency medical service, engineer, extraordinary event, Fire Brigade, Firefighter, fire protection, fire sport, integrated rescue system, liquidation operations, operational management, police, volunteer fire brigade.

OBSAH

ÚVOD	9
1 Integrovaný záchranný systém	10
1.1 Vznik, vývoj a základní pojmy integrovaného záchranného systému	10
1.2 Struktura Integrovaného záchranného systému	12
1.3 Operační střediska	16
1.4 Dohody o poskytnutí pomoci	19
1.5 Zdroje financování složek	20
2 Hlavní složky integrované záchranného systému	22
2.1 Hasičský záchranný sbor České republiky	22
2.1.1 Historie Hasičského záchranného sboru ČR.....	22
2.1.2 Legislativa a organizační struktura.....	24
2.2 Jednotky požární ochrany	27
2.2.1 Historie.....	28
2.2.2 Legislativa a jejich poslání.....	28
2.3 Policie České republiky	29
2.3.1 Historie Policie ČR.....	29
2.3.2 Legislativa a organizační struktura Policie ČR.....	31
2.4 Zdravotnická záchranná služba	33
2.4.1 Historie zdravotnické záchranné služby.....	33
2.4.2 Legislativa zdravotnické záchranné služby.....	34
3 Ostatní složky integrovaného záchranného systému	35
3.1 Vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil	35
3.2 Celní správa a vězeňská služba	36
3.2.1 Celní správa.....	36
3.2.2 Vězeňská služba ČR.....	37
3.3 Báňská záchranná služba	37
3.4 Orgány veřejného zdraví	38
3.5 Zařízení civilní ochrany	39
3.6 Havarijní a poruchové služby	40
3.7 Neziskové organizace	40
3.7.1 Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska.....	41
3.7.2 Česká a moravská hasičská jednota.....	41
3.7.3 Český červený kříž.....	42
3.7.4 Vodní záchranná služba.....	42
3.7.5 Horská služba.....	43
3.7.6 Kynologická služba.....	44
3.7.7 Speleologická záchranná služba.....	44
4 Jednotky sboru dobrovolných hasičů obcí	46
4.1 Základní pojmy	46

4.2	Kategorie jednotek požární ochrany.....	47
4.3	Zřizování jednotek Sboru dobrovolných hasičů	49
4.3.1	Zřizovatel – obec a obecní úřad.....	49
4.3.2	Zřízení jednotky sboru dobrovolných hasičů - podmínky	49
4.3.3	Financování jednotek	53
4.4	Postavení jednotek požární ochrany	54
4.4.1	Akceschopnost jednotky sboru dobrovolných hasičů.....	54
4.4.2	Složení výjezdové jednotky.....	55
4.4.3	Plošné pokrytí sil a prostředků JPO v ČR	55
4.4.4	Stupeň požárního poplachu	57
4.4	Úkoly jednotek požární ochrany	57
5	Požární sport	58
5.1	Historie požárního sportu	58
5.2	Disciplíny požárního sportu	59
	ZÁVĚR	61
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	62
	SEZNAM ZKRATEK.....	65
	SEZNAM PŘÍLOH.....	66

ÚVOD

Při přemýšlení nad tématem mé bakalářské práce, mě v prvním chvíli napadlo rozšíření absolventské práce z vyšší odborné školy, kde jsem psala o projektu „Bezpečné město Plzeň“. Nakonec jsem ale tuto variantu zavrhla a rozhodla se zaměřit jiným směrem, i když v oboru bezpečnosti a bezpečnostních studií souvisí vše se vším. Jelikož již několik let pracuji na krajském ředitelství Hasičského záchranného sboru Plzeňského kraje, bylo při výběru tématu mým úmyslem zaměřit se směrem ke složce státu, v níž pracuji. Vybrala jsem si proto téma Integrovaný záchranný systém konkrétně Sbory dobrovolných hasičů v rámci integrovaného záchranného systému České republiky.

Dalo by se říci, že se má práce bude skládat ze dvou, na sebe navazujících částí. V první části se zaměřím na integrovaný záchranný systém jako takový. Objasnění základní pojmů z oblasti IZS, jak systém funguje, jaké jsou jeho základní a ostatní složky a jejich stručná charakteristika. V druhé plynule naváží stěžejní částí mé bakalářské práce, kterou jsou sbory dobrovolných hasičů. Zde se pokusím vysvětlit fungování těchto dobrovolných organizací a to jak po stránce administrativní, finanční, tak zajištění výcviku a akceschopnosti jednotek.

Mě samotné je toto téma blízké, protože jsem také členkou dobrovolných hasičů SDH Město Touškov. Jako členka ženského družstva, které reprezentuje naši dobrovolnou jednotku v požárním sportu, bych se o tomto tématu chtěla také okrajově zmínit.

TEORETICKÁ ČÁST

1 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

1.1 VZNIK, VÝVOJ A ZÁKLADNÍ POJMY INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU

Česká republika vznikla v roce 1993, od této doby zde byla myšlenka sjednotit záchranné složky působící na území naší země. Dlouhá léta se však nedařilo vytvořit takovou legislativu, která by při ohrožení vznikem nebo po vzniku mimořádných situací, jasně určila úlohu státu, samosprávy, soukromého sektoru i občanů. Významný zlom nastal po ničivých povodních na Moravě v roce 1997, které výrazně urychlily přijetí a zavedení připravovaných legislativních dokumentů. Dnem 1. 1. 2001 vstoupil v platnost zákon č 239/2009 Sb., o integrovaném záchranném systému, platném znění. Tento zákon vymezuje základní pojmy integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“), stanoví složky IZS a jejich působnost, působnost a pravomoc státních orgánů a samosprávy, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádnou událost, při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po vyhlášení krizových stavů.¹

Na začátek bych zde ráda definovala několik základních pojmů spojených s IZS:

- 1) krizový stav,
- 2) mimořádná událost,
- 3) záchranné práce,
- 4) likvidační práce,
- 5) ochrana obyvatelstva,
- 6) zařízení civilní ochrany,
- 7) věcná pomoc,
- 8) osobní pomoc,
- 9) IZS.

¹ VILÁŠEK, J., FIALA, M. a VONDRÁŠEK, D. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2014. ISBN 978-80-2477-8

ad. 1) Krizový stav – stav nebezpečí, stav ohrožení státu válečný stav nebo stav ohrožení.

ad. 2) Mimořádná událost – je škodlivé působení vlivů a sil vyvolaných přírodními vlivy, činností člověka nebo haváriemi, které ohrožují život, zdraví, majetek a životní prostředí a které vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.

ad. 3) Záchranné práce – pod tímto pojmem se skrývají činnosti vedoucí k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí, zejména pak ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, a vedoucí k přerušení jejich příčin.

ad. 4) Likvidační práce – činnosti vedoucí k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí.

ad. 5) Ochrana obyvatelstva – ochrana obyvatelstva jako taková je plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany života, zdraví a majetku.

ad. 6) Zařízení civilní ochrany – bez právní subjektivity je součástí právnické osoby nebo obce, určené k ochraně obyvatelstva. Tvoří ji zaměstnanci nebo jiné osoby na základě dohody a věcných prostředků.

ad. 7) Věcná pomoc – poskytnutí věcných prostředků při provádění záchranných a likvidačních prací a při cvičení na výzvu velitele zásahu, hejtmana kraje nebo starosty obce. Věcnou pomocí se rozumí i pomoc poskytnutá dobrovolně bez výzvy, ale se souhlasem velitele zásahu, starosty obce nebo hejtmana kraje.

ad. 8) Osobní pomoc – činnost nebo služba při provádění záchranných a likvidačních prací a při cvičení na výzvu velitele zásahu, hejtmana kraje nebo starosty obce. Osobní pomocí se rozumí i pomoc poskytnutá dobrovolně bez výzvy, ale se souhlasem nebo s vědomím velitele zásahu, starosty obce nebo hejtmana kraje.

ad. 9) IZS – používá se při přípravě na mimořádnou událost a při potřebě provádět současně záchranné a likvidační práce dvěma nebo více složkami IZS. Podílí se tedy

na přípravě na mimořádnou událost, záchraně a likvidaci včetně dalších úkolů ochrany obyvatelstva (varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití) a tím z hlediska jeho působnosti překrývá celý rozsah ochrany obyvatelstva v užším smyslu.²

1.2 STRUKTURA INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU

IZS je přesně právně vymezený, otevřený systém koordinace a spolupráce, který se řídí zákonem číslo 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném sboru systému, v platném znění. V tomto zákoně jsou stanoveny základní a ostatní složky IZS. Tato pevná struktura je složena především institucionálními částmi jeho složek a základní nebo-li nosnou strukturu tvoří Hasičský záchranný sbor České republiky (dále jen „HZS ČR“).

Mezi základní složky IZS patří:

1. Hasičský záchranný sbor ČR,
2. jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany,
3. poskytovatelé zdravotnické záchranné služby,
4. Policie České republiky.

- tyto složky jsou schopny a hlavně povinny na základě zvláštních zákonů nepřetržitě a rychle zasahovat na celém území České republiky

Mezi ostatní složky IZS patří:

1. vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil,
2. ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory,
3. ostatní záchranné sbory,
4. orgány ochrany veřejného zdraví,
5. havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby,
6. zařízení civilní ochrany,
7. neziskové organizace a sdružení občanů, které lze využívat k záchranným a likvidačním pracím.

- tyto složky poskytují při mimořádných událostech pomoc na vyžádání.

² VILÁŠEK, J., FIALA, M. a VONDRÁŠEK, D. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2014. ISBN 978-80-2477-8
HANUSKA, Z. SKALSKÁ, K. a DUBSKÝ, M. *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana. Modul I*. 1. vyd. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010- ISBN 978-80-86640-59-4

Dále zde máme ještě složky IZS , které poskytují plánovanou pomoc na vyžádání.

Tyto složky zahrnuje poplachový plán IZS a jsou jimi:

1. ministerstva, územní správní úřady, orgány krajů a obcí v mezích své působnosti,
2. právnické a fyzické osoby, které jsou vlastníkem nebo uživatelem stavby civilní ochrany,
3. nebo stavby dotčené požadavky civilní ochrany,
4. poskytovatelé akutní lékařské péče, kteří mají zřízen urgentní příjem,
5. ostatní složky IZS,
6. ostatní osoby, které se k tomuto smluvně zavázaly.

Poskytovatelé akutní lékařské péče, kteří mají zřízen urgentní příjem, se stávají ostatními složkami IZS v době krizových stavů. Pokud ovšem tyto poskytovatelé uzavřou se zdravotnickou záchrannou službou nebo krajským úřadem Dohodu o plánované pomoci na vyžádání, jsou zařazeni hasičským záchranným sborem do poplachového plánu IZS a stanou se ostatními složkami i pro období mimo krizový stav.

Poplachový plán má k dispozici krajské operační a informační středisko IZS (KOPIS), které funguje jako krajské operační a informační středisko HZS kraje. Poplachový plán je dále rozdělen na výpisy pro daná území v kraji, kterými poté disponuje informační středisko územního odboru HZS kraje (OPIS ÚO). Síly a prostředky jsou proto vyžadovány prostřednictvím těchto operačních středisek.

Jestliže na místě mimořádné události zasahují dvě nebo více složek IZS, je potřeba aby vzniklou situaci řešily společně. V tomto okamžiku je důležitý způsob řízení, ten je rozdílný a závisí hlavně na druhu a rozsahu mimořádné události a také na počtu a druhu složek, které se zásahu účastní. Způsob řízení se dá rozdělit do tří úrovní.

- taktické,
- operační,
- strategické.

Taktická úroveň – zde je řízení na veliteli zásahu, který odpovídá za veškeré záchranné a likvidační práce na místě mimořádné události a koordinuje činnost složek IZS. Velitelem je velitel jednotky požární ochrany, pokud zvláštní právní předpisy nestanoví jinak. Dále může být zřízen štáb velitele zásahu, pokud to situace vyžaduje. Pravomoci velitele zásahu a štábu velitele zásahu jsou dány vyhláškou Ministerstva

vnitra č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, v platném znění.

Operační úroveň – tato úroveň řízení probíhá na operačních střediscích základních složek IZS. Operační a informační střediska HZS ČR jsou současně operačními a informačními středisky IZS. Operační střediska povolávají na žádost velitelů zásahu k nasazení další složky podle daného poplachového řádu.

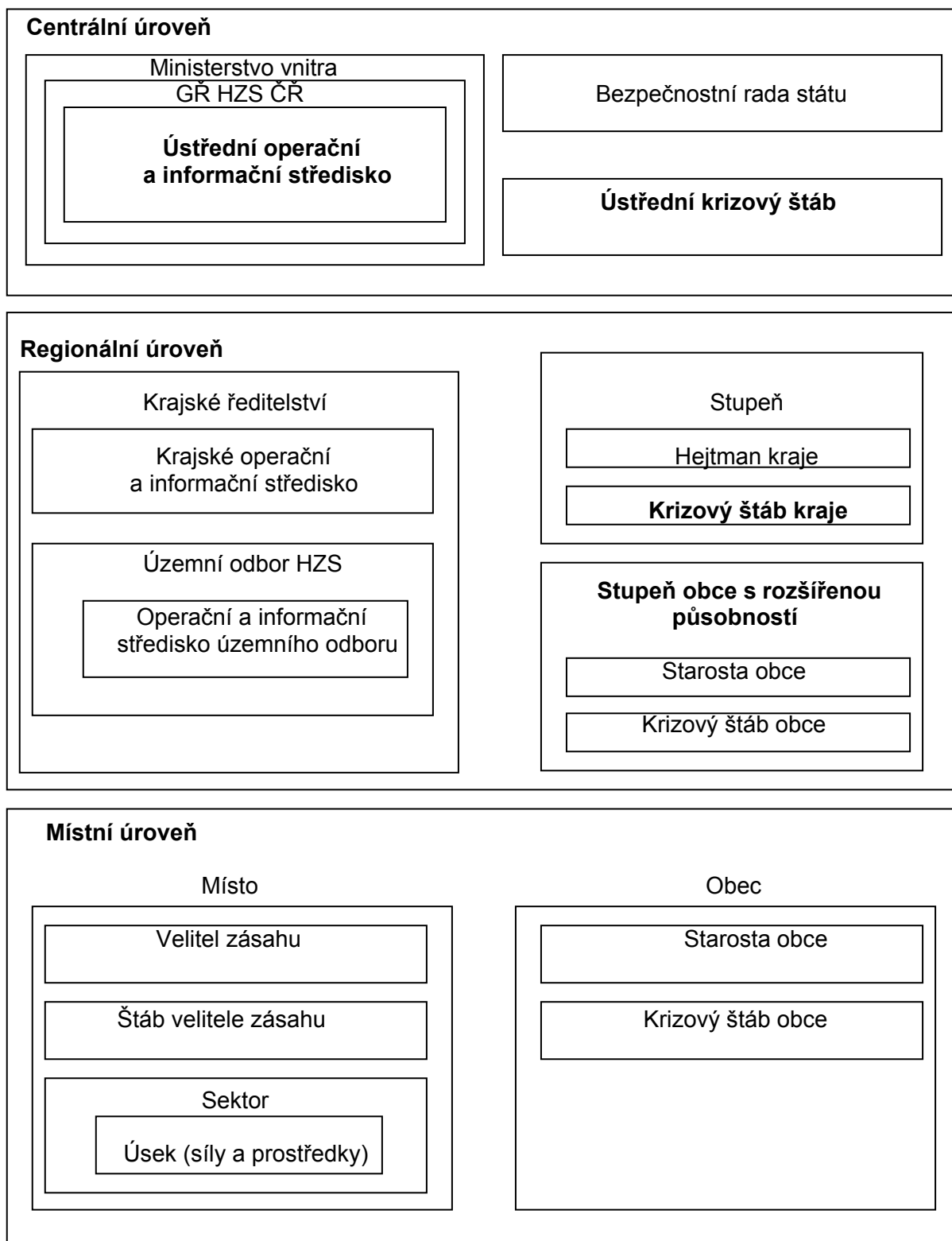
Strategická úroveň – při strategické úrovni řízení je důležité přímé zapojení starosty obce s rozšířenou působností, hejtmána kraje nebo ministra vnitra do koordinační činnosti, to vše v případě, že o to požádá velitel zásahu. K této činnosti je určen krizový štáb dané oblasti a využívají se různé krizové plány.

Krizový štáb a jeho složení, činnost a funkce vycházejí z nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení některých ustanovení krizového zákona v platném znění a ze směrnice Ministerstva vnitra č.j. MV-117572-2/PO-OKR ze dne 24. listopadu 2011, uveřejněné ve Věstníku vlády pro orgány krajů a orgány obcí v částce 6 ze dne 30. listopadu 2011. Pokud je událost klasifikována nejvyšším stupněm poplachu, dochází automaticky k povolání hejtmána a ministra vnitra. K lepší koordinaci na strategické úrovni slouží havarijní plány krajů, které jsou členěny podle správních území. Dále se u objektů a míst se zvýšeným stupněm ohrožení zpracovávají i vnější havarijní plány.

Výstavba Integrovaného záchranného systému náleží Ministerstvu vnitra. Veškeré úkoly Ministerstva vnitra a větší část úkolů krajských úřadů a obcí s rozšířenou působností plní Hasičské záchranné sbory České republiky. Úroveň Ministerstva vnitra zastupuje Generální ředitelství hasičského záchranného sboru České republiky.³

³ ŠENOVSÝ, M., ADAMEC, V. a HANUŠKA, Z. *Integrovaný záchranný systém*. 1. vyd. Ostava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství 2005. ISBN 80-86634-65-5

Schéma struktury IZS a vazba na prvky krizového řízení (bezpečnostní rady a krizové štáby): ⁴



⁴ vlastní zdroj

Ze schématu jasně vyplývá odpovědnost za IZS v nižších úrovních u orgánů územní samosprávy. Vzhledem k tomu, že starostové a hejtmani mají především funkci kontrolní, mohou při řízení a koordinaci záchranných a likvidačních prací využívat krizové štáby. Krizové štáby jsou využívány jako pracovní orgány. Je to stálá pracovní skupina, která má na starosti několik oblastí činnosti:

- a) připravuje podklady pro rozhodování předsedy krizového štábu, ve všech oblastech působení krizového řízení,
- b) sleduje, analyzuje a vyhodnocuje průběh mimořádné nebo krizové situace a opatření přijímaná složkami krizového řízení, IZS a územními správními úřady,
- c) dokumentuje mimořádné události a vede přehled o nasazených silách a prostředcích využitých při řešení mimořádné události nebo krizové situace,
- d) podporuje činnost hejtmana nebo starosty obce s rozšířenou působností při koordinaci prací u mimořádné situace,
- e) provádí úkoly ochrany obyvatelstva a další úkoly stanovené předsedou krizového štábu,
- f) zajišťuje součinnost s ostatními krizovými štáby a ostatními složkami podílejícími se na řešení situace,
- g) informuje obyvatelstvo a hromadné informační prostředky,
- h) analyzuje dopady krizové situace na dané území,
- i) vede evidenci finančních nákladů v souvislosti s řešením krizové situace,
- j) organizačně zabezpečuje všechny složky nasazené při řešení krizové situace.

Podporou pro krizový štáb může být sekretariát, pokud je zřízen. Ten funguje jako stálý odbor nebo oddělení zabývající se bezpečnostní situací na obecním nebo krajském úřadě. Činnost, příprava členů, doporučení a metodika krizového štábu vychází z legislativních výnosů Ministerstva vnitra, případně vlády.⁵

1.3 OPERAČNÍ STŘEDISKA

Operační střediska hlavních složek IZS plní mnoho funkcí, ale hlavně jsou kontaktními místy pro příjem žádostí o pomoc v nouzi. Tuto pomoc zajišťuje stát a je dostupná na několika telefonních číslech:

- 150 Hasičský záchranný sbor ČR,
- 155 zdravotnická záchranná služba,
- 158 Policie ČR,

⁵ VILÁŠEK, J., FIALA, M. a VONDRÁŠEK, D. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2014. ISBN 978-80-2477-8

- 112 mezinárodní tísňová linka,
- 1210 horská služba,

Možnost tísňového volání na horskou službu v horských oblastech České republiky funguje od 15. prosince 2012.

Základním zákonným podkladem pro zřizování a činnost operačních středisek základních složek IZS je v současnosti zákon o IZS, konkrétně §4 odst.4, v němž je mimo jiného uvedeno, že základní složky IZS jsou povinny zajišťovat nepřetržitou pohotovost pro příjem ohlášení vzniku mimořádné události.

Operační a informační střediska jsou v rámci HZS ČR dělena takto:

- OPIS na úrovni MV – GŘ HZS ČR = centrální úroveň
- OPIS HZS krajů
- OPIS územních odborů

Operační a informační střediska zdravotnické záchranné služby jsou zřizována na základě zákona č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě. Střediska jsou zde brána jako centrální pracoviště operačního řízení, pracující 24 hodin denně.

Operačním řízením je myšleno:

- příjem a vyhodnocení tísňových volání,
- převzetí a vyhodnocení výzev a vyznění přijatých od základních složek IZS a krizového řízení,
- vydávání pokynů k výjezdu na základě přijatých podnětů a výzev,
- je-li nutné podat první pomoc před dojezdem zdravotnické záchranné služby, slouží k poskytnutí instrukcí prostřednictvím sítě elektronické komunikace,
- spolupracuje s ostatními zdravotnickými operačními středisky, pomocnými operačními středisky a operačními a informačními středisky integrovaného záchranného systému,
- činnost operačních středisek koordinuje,
- mezi poskytovatelem zdravotnické záchranné služby a poskytovatelem akutní lékařské péče zajišťuje komunikaci,
- podle zákona o zdravotních službách řídí převozy pacientů neodkladné péče mezi poskytovateli zdravotnických služeb.

Již zmiňovaný zákon o zdravotnické záchranné službě rozeznává i další subjekt, kterým je pomocné operační středisko. Na základě předem písemně dohodnutém způsobu poskytování pomoci si může v rámci operačního řízení vyžádat pomoc na vyžádání.

V rámci Policie ČR je postavení operačních středisek dáno pouze vnitřními předpisy a zabezpečují hlavně organizování, řízení a koordinaci výkonu služby.

Stálými orgány pro komunikaci a koordinaci složek IZS jsou operační a informační střediska IZS, což vychází z již zmiňovaného zákona od IZS, konkrétně z § 5, odst. 1 tohoto zákona. Operační střediska se dají dělit podle několika kritérií, nejdůležitější jsou tato:

1. podle druhu
2. podle územní působnosti
 - a) *Samostatné* – nejrozšířenější druh v České republice. Provozují se samostatně ve zvláštních objektech s využitím vlastních sil a zdrojů.
 - b) *Prostorově sdružené* – v jednom společném objektu nebo prostoru vykonávají činnost dvě nebo více středisek, které jsou na sobě nezávislé na základě součinnostní dohody.
 - c) *Systémově sdružené* – charakteristika je ve společných operátorech a univerzální komunikační a informační technologii. Podle územní působnosti se dále dají dělit:
 - místní (např. HZS podniků),
 - územní (např. územní odbory Policie ČR a HZS ČR),
 - krajská (regionální - např. OPIS HZS kraje, krajské ředitelství Policie ČR),
 - celostátní (např. OPIS MV - GŘ HZS ČR).

V dnešní době je v České republice provozováno základními a ostatními složkami IZS více než 260 operačních středisek. Personálně provoz tohoto počtu operačních středisek zabezpečuje něco přes 2000 pracovníků.⁶

⁶ VILÁŠEK, J., FIALA, M. a VONDRÁŠEK, D. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2014. ISBN 978-80-2477-8
Zákon č. 239 ze dne 28.6.2000 o Integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73. dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239> [cit. 2014-11-3]

1.4 DOHODY O POSKYTNUTÍ POMOCI

Dohody o poskytnutí pomoci musí být uzavírány podle příslušných zákonů, konkrétně jsou jimi § 21 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a při záchranných a likvidačních pracích § 21 zákona o IZS a § 15 vyhlášky č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS. V dohodě je sjednáván rozsah osobní a věcné pomoci při záchranných a likvidačních pracích. Aby byl zabezpečen jednotný postup uzavírání těchto dohod, vstoupil v roce 2003 v platnost pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky. Tento pokyn stanoví, jaké typy dohod je možné organizační složkou HZS ČR uzavírat. Dohody jsou vždy součástí příslušné části dokumentace IZS a jde o tyto dohody:

- a) plánované pomoci na vyžádání,
- b) poskytnutí osobní a věcné pomoci,
- c) součinnosti složek IZS,
- d) spolupráci.

ad. a) Dohody o plánované pomoci na vyžádání – předem písemně dohodnutý postup a způsob poskytování pomoci při provádění záchranných a likvidačních prací. Uzavírají se mezi MV – GŘ HZS ČR nebo HZS krajů a subjekty, které patří mezi ostatní složky IZS.

ad. b) Dohody o poskytnutí osobní a věcné pomoci – předem sjednaný způsob a rozsah osobní a věcné pomoci při záchranných a likvidačních pracích. Uzavírá se mezi HZS krajů a právníky nebo fyzickými osobami.

ad. c) Dohody o součinnosti složek IZS – jsou v nich zaznamenány závazky smluvních stran, například v oblasti dokumentační připravenosti, zpracování typových složek IZS při společném zásahu a další. Uzavírají ji MV – GŘ HZS ČR nebo HZS krajů.

ad. d) Dohody o spolupráci – zde jsou uvedeny další závazky smluvních stran, které přímo nesouvisí s prováděním záchranných a likvidačních prací. Například to může být havarijní plánování, vzdělávání atd. Uzavírají ji MV – GŘ HZS ČR nebo HZS krajů.⁷

⁷ VILÁŠEK, J., FIALA, M. a VONDRÁŠEK, D. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2014. ISBN 978-80-2477-8

1.5 ZDROJE FINANCOVÁNÍ SLOŽEK

Integrovaný záchranný systém funguje pod záštitou Hasičského záchranného sboru České republiky, který je jednou z jeho složek. Systém zabezpečuje poskytování poměrně velkého množství účinné pomoci občanům a to jak při požárech tak i jiných mimořádných událostech. Pomoc je poskytována vždy v rozmezí 7 – 20 minut a to v jakékoliv části ČR.

Financování obou těchto systémů je velice složité. Financování požární ochrany je v dnešní době nastaveno jako vícezdrojové. Oba systémy jsou naprosto závislé na třech hlavních zdrojích, kterými jsou státní rozpočet, povinný podíl podnikajících subjektů (podnikoví hasiči) a krajský a obecní rozpočet. Samozřejmě jsou snahy o zapojení dalších zdrojů, jako je spoluúčast z pojištění majetkových hodnot, která chybí úplně nebo v omezeném množství z oblasti zdravotního pojištění.

Podle § 31, odst. 4 zákona o IZS o finančním zabezpečení složek IZS je dáno, že si všechny základní složky a nejdůležitější složky IZS (Armáda ČR, obecní policie) nemohou nárokovat žádné zvláštní finanční prostředky za prováděné záchranné a likvidační práce, protože tato činnost vyplývá z jejich určení a poslání. Poslání je uvedeno v právních předpisech pro zřizování jednotlivých složek, kde je také stanoveno jejich základní financování.

Druhou skupinou jsou ostatní složky IZS, které byly zřízeny na základě zákona, ale nejsou přímo určeny k záchranným a likvidačním pracím. Sem můžeme zařadit Státní úřad pro jadernou bezpečnost, Celní správy, hygienické orgány, státní veterinární správy a podobné. Tyto složky také nemohou požadovat žádnou kompenzaci za záchranné a likvidační práce. Proto také nasazení těchto sil závisí jen na společenské odpovědnosti a dobré vůli majitelů. Zde platí, že mohou pomoc na vyžádání odmítnout kvůli omezeným finančním prostředkům.

Nejhorší je to pro poslední třetí skupiny složek IZS, kde financování neřeší žádný zákon a takovéto organizace jsou závislé na dotacích nebo na dobré vůli a ochotě krajů platit za jejich zásahy formou náhrad.

Dotace a jiná podpora IZS

Z části rozpočtu pro financování občanských sdružení působících nejen v IZS, požární ochrany, krizového řízení a obyvatelstva poskytuje dotace Ministerstvo vnitra ČR. Poskytovaná suma se od roku 2001 každoročně pohybuje mezi 10 – 20 miliony korun na všechny tři oblasti. V roce 2005 došlo ke změně, díky níž si mohou o dotace a

granty žádat i subjekty, které nejsou občanským sdružením, ale působí jako neziskové organizace.⁸

⁸ ŠENOVSKÝ, M., ADAMEC, V. a HANUŠKA, Z. *Integrovaný záchranný systém*. 1. vyd. Ostava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství 2005. ISBN 80-86634-65-5
HANUSKA, Z. SKALSKÁ, K. a DUBSKÝ, M. *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana. Modul I*. 1. vyd. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010- ISBN 978-80-86640-59-4

2 HLAVNÍ SLOŽKY INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU

2.1 HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČESKÉ REPUBLIKY

2.1.1 Historie Hasičského záchranného sboru ČR

Již v dobách první republiky existovaly v některých obcích a městech na území Československa veřejné požární jednotky z povolání. Nebylo jich ale mnoho, proto používali starostové předpisy převzaté z bývalého Rakousko – Uherska, které umožňovaly přenášet jejich zodpovědnost za hašení požárů na dobrovolné hasičské sbory. Těm však nebyly dostatečně zajištěny materiální potřeby. Bylo také možné tyto dobrovolné sbory posílit jedním pracovníkem města, který poté zajišťoval funkci strojníka nebo velitele jednotky. Tento stav ovšem nemohl v rychle se rozvíjející průmyslové zemi stačit, a proto se přemýšlelo, jak dále postupovat. Impuls přišel z Německa, kde začaly vznikat veřejné požární útvary, které byly řízeny Ministerstvem vnitra. Přibližně roku 1942 byl v protektorátu Čechy a Morava také vytvořen pluk požární policie. Jeho členy byli čeští četníci, příslušníci finanční stráže a důstojníci. Důstojníky byli němečtí inženýři, kteří po studiu absolvovali dvouleté učiliště požární policie v Berlíně Eberswalde. Tyto pluky patřily, co se týče administrativy pod velitelství četnictva a nasazování do akcí a výcvik členů řídila říšská místa.

Po válce se pluky rozpadly a jejich členové se vrátili zpět do svých jednotek. Po druhé světové válce bylo hasičstvo zařazeno do oboru působnosti Ministerstva vnitra a plnění úkolů na úseku požární ochrany přebraly národní výbory. Hasičstvo se tehdy dělilo na dobrovolné, z povolání a závodní. Jednotku hasičů z povolání muselo mít zřízeno každé město, kde bylo více než 50 000 obyvatel, v některých případech i menší obce a to na základě rozhodnutí krajského národního výboru.

Jedním z důležitých bodů v historii HZS v Československu je rok 1953. v tomto roce byl přijat zákon o státním požárním dozoru a požární ochraně a díky tomu došlo k zásadní reorganizaci dosavadní požární ochrany. Na základě tohoto zákona se výkonnými jednotkami požární ochrany staly veřejné a závodní jednotky a celá požární ochrana byla vybudována na principu vojensky organizované složky. Dozor a řízení požární ochrany příslušel ministerstvu vnitra a jeho prostřednictvím ústřední správě státního požárního dozoru a jiným místním orgánům. S přijetím nového zákona ovšem záhy nastala postupná decentralizace a oslabení úrovně požární ochrany. Hlavní důvodem bylo, že orgány, které byly pověřeny řízením a vedením, nebyly na takové

odborné výši, aby se mohla požární ochrana rozvíjet. Nakonec došlo k tomu, že velké množství státních funkcí bylo předáno dobrovolné organizaci - Československému svazu požární ochrany a 60. léta jsou charakteristická jako doba, kdy byla snaha o změnu legislativy tohoto oboru.

Velice významným milníkem požární ochrany u nás byl v roce 1967 vznik Školy požární ochrany Ministerstva vnitra ve Frýdku Místku. V roce 1984 byla tato škola přejmenována na Střední odbornou školu požární ochrany MVČSR a později v roce 2002 na Střední odbornou školu požární ochrany a vyšší odbornou školu požární ochrany MV ve Frýdku Místku.

Po vzniku federativního uspořádání republiky v roce 1969 došlo k přechodu požární ochrany výlučně do působnosti národních rad. Toto mělo za následek vytvoření hlavní správy požární ochrany MC ČSR a MV SSR. Následující léta byla spojena s příchodem absolventů ze Střední školy požární ochrany ve Frýdku Místku a odborníků z katedry techniky požární ochrany a bezpečnosti průmyslu na Vysoké škole báňské v Ostravě a Vysoké inženýrské požárně technické škole Ministerstva vnitra SSSR v Moskvě. Díky tomu byla možnost zkvalitnit odbornost požární ochrany a tím i schopnost účelně řešit potřeby jejího zabezpečení ve společnosti.

Velice významnými změnami, ale prošla požární ochrana až v posledních třiceti letech. Na počátku 70. let se začal radikálně měnit podíl zásahů u požárů a technických zásahů. V dnešní době jsou hlavními činnostmi hasičů kromě hašení požárů také hlavně zásahy u dopravních nehod, při živelných pohromách nebo zásahu pomocného charakteru, jako je odstraňování nejrůznějších překážek, vyprošťování, atd.

Jelikož profesionální složky hasičů postupně přebíraly více a více kompetencí v oblasti připravenosti na mimořádnou událost, byla potřeba vytvořit právní předpis, který se bude touto otázkou zabývat. V roce 1985 došlo k vydání zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, který přes řadu novelizací zůstává v platnosti dodnes.

Jako o Hasičském záchranném sboru ČR se o jednotkách požární ochrany začalo hovořit v roce 1995 a vše vyvrcholilo na přelomu tisíciletí. V této době byla rozšířena působnost ministerstva vnitra o krizové řízení, civilní nouzové plánování, ochranu obyvatelstva a integrovaný záchranný systém. V souvislosti s tímto byly schváleny nové zákony. Nová legislativní úprava zákon č. 238/2000 Sb., O Hasičském záchranném sboru vstoupila v platnost k 1. lednu 2001 a znamenala velkou změnu v postavení, působnosti a organizaci HZS ČR. V nynější podobě má HZS ČR významnou roli v přípravách státu na mimořádné události, rozhodující podíl mají také

pro organizaci záchranných a likvidačních prací při těchto událostech. Hasičský záchranný sbor České republiky je tím nejhlavnějším článkem integrovaného záchranného systému, který v případě krizových stavů slučuje všechny složky.

V současné době tvoří HZS ČR Generální ředitelství HZS ČR, které je organizační součástí Ministerstva vnitra ČR. Dále se pak dělí na 14 hasičských záchranných sborů krajů, Střední odbornou školu požární ochrany, Vyšší odbornou školu požární ochrany ve Frýdku Místku a Záchranný útvar HZS ČR v Hlučíně. Nedílnou součástí jsou také vzdělávací, technická a účelová zařízení. Jimi jsou konkrétně dvě školní a výcviková zařízení HZS ČR ve Frýdku Místku a v Brně, Institut ochrany obyvatelstva v Lázních Bohdaneč, Technický ústav požární ochrany v Praze, Opravářská závod HZS Olomouc a Základna logistiky v Olomouci.⁹

2.1.2 Legislativa a organizační struktura

Hasičský záchranný sbor České republiky je zřízen na základě zákona č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky. Tento zákon byl za dobu své existence již několikrát novelizován. Největších a nejdůležitějších novelizací se zákon dočkal v roce 2013. Potřeba neustálých novelizací vychází ze získávání nových poznatků v této oblasti a z aktuálních potřeb. Zákon č. 238/2000 Sb. obsahuje všechna základní poslání HZS ČR, kterými jsou chránit životy, zdraví a majetek obyvatel před požáry a účinně poskytovat pomoc při mimořádných situacích. Hasičský záchranný sbor plní i další úkoly, které jsou mu dány platnými právními předpisy. Těmito předpisy jsou zejména zákon č. 238/2000Sb., o integrovaném záchranném systému, zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně. Dále má také HZS ČR oprávnění uzavírat jménem České republiky dohody zahrnující bližší podmínky a způsob vzájemné pomoci. Tyto dohody jsou uzavírány jen s určitými subjekty.

Dalšími právními legislativními prvky fungování HZS ČR jsou tři prováděcí právní předpisy, které byly vydány ministerstvem vnitra v souladu se zákonem o hasičském záchranném sboru a za spolupráce s odborovým svazem hasičů. V těchto právních předpisech je konkrétně řešeno:

- požadavky na odbornou způsobilost příslušníků sboru (Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR ze dne 12. 4. 2010 k odborné způsobilosti příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky)

⁹ VILÁŠEK, J., FIALA, M. a VONDRÁŠEK, D. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2014. ISBN 978-80-2477-8

- pravidla pro zabezpečení dokumentace u stanovených činností
- vzory služebních stejnokrojů (uniforem), služebních průkazů, jejich používání a způsob vnějšího označení (vyhláška MV č. 97/2008 Sb.)

V době než vstoupil v platnost současný zákon 238/2000 Sb. se fungování požární ochrany v České republice řídilo již zmiňovaným zákonem 133/1985 Sb., o požární ochraně, který vstoupil v platnost dne 17. prosince 1985. Tento zákon v tehdejší době definoval organizaci požární ochrany, povinnosti orgánů, organizací a občanů na úseku požární organizace a postihoval je za neplnění povinností vycházejících ze zákona.

Organizační struktura HZS ČR

Jak jsem již dříve zmiňovala Hasičský záchranný sbor je základním a nejdůležitějším článkem integrovaného záchranného systému České republiky a má stěžejní roli v přípravách státu na mimořádné události. Stejně jako ostatní složky IZS má z HZS ČR svou nezaměnitelnou organizační strukturu. Hasičský záchranný sbor ČR tvoří Generální ředitelství HZS ČR, které je součástí Ministerstva vnitra ČR, 14 hasičských záchranných sborů ČR, Střední odborná škola a Vyšší odborná škola požární ochrany ve Frýdku Místku a HZS ČR v Hlučíně. Dále jsou pak součástí HZS ČR také vzdělávací (Frýdek Místek, Brno), technická (Praha, Olomouc) a účelová zařízení (Lázně Bohdaneč)

V první řadě se zaměříme na samotné vedení celého HZS ČR a to na Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. Zde je nejvyšším orgánem generální ředitel, dalším článkem jsou jednotliví náměstci generálního ředitele a to náměstek pro prevenci a civilní nouzovou připravenost, náměstek pro IZS a operační řízení, náměstek pro ekonomiku, náměstek pro lidské zdroje, pracoviště stížností a kontroly a záchranný útvar GŘ HZS ČR.

- V rámci působnosti náměstka pro prevenci a CNP jsou to dále odbory pro prevenci, CNP a strategie a ochranu obyvatelstva a krizové řízení. Odbor ochrany obyvatelstva krizového řízení se ještě dále dělí na oddělení krizového řízení, oddělení ochrany obyvatelstva a oddělení instruktážní a školní. V neposlední řadě také Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč.
- V rámci působnosti náměstka pro IZS a operační řízení je: odbor IZS a výkonu služby, odbor operačního řízení, odbor komunikace a informačních systémů a technický ústav požární ochrany Praha.

- V rámci působnosti náměstka pro ekonomiku jsou odbory finanční, provozu a správy majetku, dva odbory operačního řízení a skladovací a opravárenské zařízení HZS ČR v Olomouci.
- V rámci působnosti náměstka jsou to tři odbory operačního řízení.
- Pracoviště kontroly a stížností nemá žádné další odbory ani oddělení.

Česká republika je rozdělena na 14 krajských ředitelství HZS ČR:

- HZS hlavního města Prahy
- HZS Středočeského kraje
- HZS Jihočeského kraje
- HZS Plzeňského kraje
- HZS Karlovarského kraje
- HZS Ústeckého kraje
- HZS Libereckého kraje
- HZS Královehradeckého kraje
- HZS Olomouckého kraje
- HZS Moravskoslezského kraje
- HZS Zlínského kraje
- HZS kraje Vysočina
- HZS pardubického kraje
- HZS Jihomoravského kraje

I zde u krajských ředitelství hasičského záchranného sboru jsou různé odbory a oddělení. Organizační struktura krajského ředitelství by se dala popsat asi takto: v čele každého krajského ředitelství stojí logicky krajský ředitel HZS kraje. Do jeho působnosti patří, stejně jako u GŘ HZS ČR náměstci. V případě KŘ jsou to náměstci pro prevenci a CNP, pro IZS a operační řízení, pro ekonomiku a kancelář ředitele.

- Náměstek pro prevenci a CNP administrativně řídí oddělení stavební prevence, oddělení kontrolní činnosti a ZPP a oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení.
- Náměstek pro IZS a operační řízení vede oddělení IZS a služeb, oddělení KIS, oddělení KOPIS a na některých KŘ i vzdělávací zařízení.
- Náměstek pro ekonomiku je nadřízen oddělení finančnímu a oddělení provoznímu a správy majetku.

- Nakonec kancelář ředitele, v jejímž čele stojí kancléř a ten je nadřízen oddělení personálnímu a PaM, oddělení právnímu a organizačnímu a psychologickému pracovišti.

Posledním, ale neméně důležitým článkem organizační struktury HZS ČR jsou územní odbory. Tyto územní obory jsou složeny z ředitele územního odboru, pracoviště prevence, OO a KŘ, pracoviště IZS a služeb, pracoviště provozní a požárních stanic¹⁰.

2.2 JEDNOTKY POŽÁRNÍ OCHRANY

Podle zákona č. 133/1985 Sb. a na základě plošného pokrytí se jednotky požární ochrany (dále jen „JPO“) dělí na 4 kategorie. Rozdělení je podle zřizovatele jednotky požární ochrany a podle vztahu osob vykonávajících činnost v těchto jednotkách k jejich zřizovateli.

1. Jednotky hasičského záchranného sboru kraje (HZS kraje)
2. Jednotky sborů dobrovolných hasičů (SDH obce)
3. Jednotky hasičského záchranného sboru podniku (HZS podniku)
4. Jednotky sborů dobrovolných hasičů podniků (SDH podniku)

ad. 1) jsou zřizovány státem a činnost v těchto jednotkách vykonávají jako své povolání ve služebním poměru příslušníci hasičského záchranného sboru.

ad. 2) zřizuje je obec či město, činnost v těchto jednotkách je vykonávána dobrovolně. V některých případech může být činnost v těchto jednotkách vykonávána jako povolání, když jsou členové v pracovním poměru k obci nebo hasičskému záchrannému sboru kraje.

Ad. 3) tyto jednotky jsou zřizovány právníckými nebo fyzickými osobami, tam kde je zvýšené riziko požárního nebezpečí. Členové jsou tedy zaměstnanci v pracovním poměru těchto fyzických nebo právníckých osob.

Ad. 4) zřizování je stejné jako u jednotek pod bodem č. 3, zde jsou ovšem zaměstnanci doplněni ještě osobami, které svou činnost vykonávají na základě dobrovolnosti

¹⁰ GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *Organizační struktura*. [online]. © 2014 [2014-11-5]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/uvod-hasicsky-zachranny-sbor-cr-organizacni-struktura.aspx>

Jednotky se od sebe odlišují nároky na jejich operační hodiny, které jsou dány dobou výjezdu k události, dobou dojezdu na místo zásahu a také odlišnými nároky na odbornou, zdravotní, psychickou a fyzickou připravenost členů.¹¹

2.2.1 Historie

Od roku 1854 začaly v Čechách vnikat první dobrovolné hasičské sbory a v průběhu prvních dvacet let jejich existence, jich vzniklo 107. Za vůbec první dobrovolný hasičský sbor v Čechách, tehdy na území Rakousko – Uherska, je považován Spolek dobrovolných hasičů Zákupy. Tento spolek byl založen v roce 1850. Ale již v roce 1821 vznikla první řádná požární záloha v Praze, která byla složena z řemeslníků, jež znali práci s ohněm. Tento spolek sídlil ve staroměstském obecním dvoře v současné ulici U Obecního dvora. V roce 1853 ovšem na území Prahy došlo k velké změně, tehdy se radnice rozhodla, že vezme do rukou úklid Malé Strany. Pověřila proto okresního dozorce Aloise Pastova, aby na tuto práci sehnal třicet mužů, z nich poté bylo osm vyškolen a vycvičeno speciálně pro účely požární ochrany. Právě těchto osm mužů bylo základem prvního placeného hasičského sboru na území Čech. Tento sbor nejprve sídlil v malostranském obecním dvoře v dnešní ulici Letenská, ale již o rok později 1854, kdy už měl šedesát osm členů byl nucen se rozdělit. Jedna část tzv. ústřední hasičská stanice sídlila ve staroměstském obecním dvoře a druhá ve stanici Letenská. V té době byl velitelem pan Václav Soukup. Jejich největším a nejvýznamnějším zásahem se poté stal zásah u Národního divadla 11. června 1881.¹²

2.2.2 Legislativa a jejich poslání

Základním právním předpisem Jednotek požární ochrany je zákon ČNR č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, kde o JPO hovoří v části čtvrté § 65 a 73. Zákon byl mnohokrát novelizován a nakonec v roce 2000 bylo vydáno novelizované úplné znění tohoto zákona pod č. 67/2001 Sb., o požární ochraně. I po vydání této novelizace byl již mnohokrát změněn a proto se v současné době usilovně pracuje na jeho novém znění. Dále zde máme také prováděcí předpisy zákona o požární ochraně a jsou to:

¹¹ GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *Jednotky PO*. [online]. © 2014 [2014-11-5]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/jednotky-po-961839.aspx>

¹² VILÁŠEK, J., FIALA, M. a VONDRÁŠEK, D. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2014. ISBN 978-80-2477-8

- nařízení vlády č. 34/1986 Sb., o jednorázovém mimořádném odškodnění osob za poškození zdraví při plnění úkolů požární ochrany
- vyhláška MV č. 202/1999 Sb., kterou se stanoví technické podmínky požárních dveří, kouřových dveří a kouřotěsných dveří
- vyhláška MV č. 255/1999 Sb., o technických podmínkách věcných prostředků požární ochrany
- vyhláška MV č. 87/2000 Sb. kterou se stanoví podmínky požární bezpečnosti při svařování a nahřívání živců v tavných nádobách
- úplné znění nařízení vlády č. 172/2001 Sb., k provedení zákona o požární ochraně
- vyhláška MV č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci)
- vyhláška MV č. 247/2001 Sb. o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany
- nařízení vlády č. 352/2003 Sb., o posuzování zdravotní způsobilosti zaměstnanců jednotek hasičských záchranných sborů podniků a členů jednotek dobrovolných hasičů obcí nebo podniků
- vyhláška MV č. 25/2007 Sb., o technických podmínkách požární techniky
- vyhláška MV č. 111/1981 Sb., o čištění komínů
- vyhláška MV č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb

Jednotky požární ochrany byly a jsou zřizovány jako represivní a preventivní nástroj proti požárům, živelným pohromám a jiným mimořádným událostem. Jejich úkolem je likvidace požárů a opatření nutná k odstranění bezprostřední hrozby ohrožení života, zdraví, majetku a životního prostředí.¹³

2.3 POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY

2.3.1 Historie Policie ČR

Základem státní úpravy v roce 1945 se stal Košický vládní program, kde bylo jedním z úkolů vytvoření ministerstev. Mezi ně patřilo i ministerstvo vnitra, do jehož vedení byl jmenován komunist Václav Nosek. Úkolem tohoto ministerstva jako

¹³ GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *Jednotky PO*. [online]. © 2014 [2014-11-5]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/jednotky-pozarni-ochrany.aspx>

správního úřadu bylo řízení národních výborů a výkon bezpečnostních úkolů státu, což vyplývalo z Košického vládního programu.

Dne 17.4.1945 byly schváleny hlavní zásady výstavby bezpečnostního aparátu. Tento směr formuloval ministr vnitra takto:

- 1) Četnictvo a policii za žádných okolností nerozpouštět, naopak počistit a ponechat ve výkonu služby. Prozatím je není možné nahradit novými vycvičenými orgány;
- 2) podchytit ozbrojenou masu občanů a snažit se urychleně začlenit mladé a vhodné lidi do bezpečnostní služby;
- 3) utvořit zvláštní pohotovostní jednotky jako zálohy pro pohraničí.

V této době existovali na území Čech a Moravy tři druhy tzv. bezpečnostních složek:

- revoluční oddíly (revoluční gardy, Národní milice, atd.),
- závodní milice,
- policejní a četnický aparát.

Právě do těchto tří složek byli vybíráni budoucí příslušníci pro nový Sbor národní bezpečnosti (SNB). Zde platila dvojitá podřízenost a to Národním výborům v oblasti bezpečnostní služby a velitelům v otázkách odborného výcviku, odbornosti, správních a kázeňských apod.

Byla zde ale také potřeba odstranit odlišný vývoj Sborů národní bezpečnosti v různých částech republiky. Tak se také stalo, dne 30. června 1945 byla vyhlášena jeho reorganizace. V říjnu měl sbor již 34 396 příslušníků. Ve stejném měsíci pak byly vytvořeny zemské odbory bezpečnosti (tzv. ZOB). ZOB působily při zemských národních výborech v Praze a Brně a expozitura brněnského ZOB v Ostravě. ZOB měly za úkol řídit všechny složky vnitřní národní bezpečnosti v Čechách. Jejich organizaci tvořili čtyři oddělení:

- ZOB I - vnitro (vedení, řídilo SNB, StB a kriminální službu),
- ZOB II - zpravodajský úsek,
- ZOB III - právní a správní úsek,
- ZOB IV - dopravní úsek.

Jednotlivé složky bezpečnosti poté tvořily:

1. Pořádková služba – většinou příslušníci bývalého četnictva a policie,
2. Kriminální služba – specializovaní příslušníci, nebo také staří příslušníci,
3. ZOB II – nová zpravodajská složka,
4. Státní bezpečnost,

5. Pohotovostní pluk 1 NB – zde většinou nově přijatí příslušníci, velitelé převážně důstojníci armády a příslušníci bývalého četnictva (zřízen především kvůli činnosti nacistických teroristických skupin wegrwolf).

Další významné změny proběhly počátkem padesátých let. Díky vládnímu nařízení č. 48 z roku 1950 došlo k rozdělení ministerstva vnitra na dvě samostatná nová ministerstva. Těmi byly Ministerstvo národní bezpečnosti, které bylo ústředním orgánem pro Sbor národní bezpečnosti a Ministerstvo vnitra, jež se staralo o vnitřní správu, včetně národních výborů. Hlavním cílem této reorganizace mělo být zkvalitnění a zvýšení operativnosti řídicí práce. Ovšem v krátké době se ukázalo, že právě díky této reorganizaci vznikala řada závažných chyb a nedostatků, chybných metod a forem práce, včetně porušování zákonnosti a v některých případech také nezákonné jednání některých pracovníků. Vyvrcholilo to v roce 1953 zrušením Ministerstva národní bezpečnosti a opětovným přechodem úkolů na Ministerstvo vnitra.

V lednu 1954 vešla v platnost nová organizační struktura československé bezpečnosti. Na přelomu 50. a 60. let pak její činnost podstatně ovlivnilo nové územní členění Československé republiky. Kdy z původních 19 krajů, 306 okrsků a 14 807 obcí nově vzniklo 10 krajů, 108 okresů a hlavní město Praha s 10 obvody. V souvislosti s těmito změnami vzniklo 10 krajských správ MV a u každé správa VB. Dalším významným bodem v dějinách police byla léta 1968 – 1989, kdy Ústavním zákonem

č. 143/1968 vznikla Československá federace a otázky bezpečnosti obou zemí ČSSR byly svěřeny do rukou federálního ministerstva vnitra.

Vývoj celé organizace Sboru národní bezpečnosti byl ukončen sametovou revolucí 17. listopadu 1989. Poté byla v rámci resortu MV ČR provedena celá řada změn a začala se psát nová kapitola policejní historie.¹⁴

2.3.2 Legislativa a organizační struktura Policie ČR

Nejdůležitějším právním předpisem je zákon ze dne 21. června 1991 č. 283/1991 Sb., o policii České republiky, na jehož základě dne 15. července 1991 vznikla Policie České republiky (dále jen PČR). Ta vznikla většinou z dosavadních českých složek Sboru národní bezpečnosti a stala se všeobecným bezpečnostním

¹⁴ ŠENOVSKÝ, M., ADAMEC, V. a HANUŠKA, Z. *Integrovaný záchranný systém*. 1. vyd. Ostava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství 2005. ISBN 80-86634-65-5
VOKUŠ, J. *Policie České republiky*. 2. vyd. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2010. ISBN 978-80-254-770-7

sborem České republiky. Stejně tak tomu bylo i na Slovensku. Kromě těchto dvou vznikl ještě 27. srpna 1991 Federální policejní sbor. Tyto tři složky se poté dělily o policejní úkoly v Československu. Policie byla dále podřízena ministerstvu vnitra a výkonným řídicím orgánem se stalo policejní ředitelství v čele s policejním ředitelem.

Policie disponovala:

- správní službou
- službou pořádkové policie
- službou ochrany ekonomických zájmů
- službou ochrany ústavních činitelů
- kriminalistické technickou a expertizní službou
- vyšetřovací službou

Po rozdělení Československa převzala Policie ČR i úkoly a agendu zrušeného Federálního policejního sboru. Z toho důvodu byla rozšířena působnost již zmiňovaných služeb o služby převzaté od federální policie a to:

- letecká služba
- služba rychlého nasazení
- služba cizinecké a pohraniční policie

Dnem 1. ledna 1994 byla převzata od resortu dopravy Železniční policie ČR a vznikla další nová služba Železniční policie.

V letech 2000 a 2001 přišla Policie ČR o řadu svých agend, zejména v oblasti silničního provozu, občanských průkazů a cestovních dokladů. Značný dopad na strukturu policie měla rozsáhlá novelizace zákona o policii ČR, ke které došlo od 1. ledna 2002 a na základě níž bylo mnoho služeb policie sloučeno nebo úplně zrušeno. Dalším milníkem byl vstup ČR do Schengenského prostoru v roce 2007, což mělo za následek přeměnu cizinecké a pohraniční policie na službu cizinecké policie.

Dnem 1. ledna 2009 vstoupil v platnost nový zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, který přinesl zásadní změny v organizaci a postavení a završil reformu policie ČR. Policie je centrálně řízena Ministerstvem vnitra a její organizační strukturu tvoří policejní prezidium, krajská ředitelství PČR (13 krajů a Praha) a územní odbory. Financování je zabezpečeno z rozpočtu ministerstva vnitra a její příjmy (např: pokuty) jsou příjmem státního rozpočtu a jejich výběr kontroluje ministerstvo financí.¹⁵

¹⁵ VOKUŠ, J. *Policie České republiky*. 2. vyd. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2010. ISBN 978-80-254-770-7

2.4 ZDRAVOTNICKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA

2.4.1 Historie zdravotnické záchranné služby

O nemocné bylo třeba se starat již o dávných dob, pomoc však nebyla nijak organizovaná. Dalo by se říci, že samotná historie záchranných služeb začíná v druhé polovině 19. století, kdy chirurg J. D. Larrey z Napoleonova pluku zřídil pomoc raněným na bojištích tzv. „létající ambulance“. Velký zlom nastal v době zřízení fungování Českého červeného kříže v roce 1864, který má velkou zásluhu na rozvoji poskytování pomoci raněným u hromadných neštěstí, a nebo nemocným.

Na území hlavního města Prahy byla přičiněním Karlovy univerzity v roce 1792 zřízena stanice první pomoci. V Brně byla obdobná stanice zřízena v roce 1801. První pokusy o zorganizování záchranné péče v Praze byly koncem 18. století, kdy byla v roce 1798 zřízena Humanitní společnost pro záchranu zdánlivě mrtvých, a nebo těch, kteří se ocitli v nebezpečí.

Nejstarší zdravotnickou záchrannou službou (dále jen „ZZS“) ve střední Evropě je pražská záchranná služba, jejíž vznik se datuje k 8.12.1857. Což je šest let před založením mezinárodního Červeného kříže. Tato služba dostala název Pražský dobrovolný sbor ochranný a v jejích službách bylo třicet šest dobrovolníků, z nichž byli jen tři se zdravotnickým vzděláním – dva lékaři a jeden chirurg. První oficiální sídlo získal sbor 22. října 1890 v dolní části Václavského náměstí. V tu dobu byly také schváleny nové stanovy sboru, byl získán první dopravní prostředek (dřevěný vůz tažený koňmi) a zavedena nepřetržitá služba, což trvá prakticky dosud. V roce 1891 tvořilo sbor již 12 lékařů a 30 mediků a k dispozici měl 2 ambulanční vozy, 1 operační sál, různé chirurgické nástroje, obvazy, atd. V roce 1981 byly také opuštěny původní prostory na Václavském náměstí a záchranná služba přestěhována do Spálené ulice č. 93. Po čtyřech letech na tomto místě došlo opět ke stěhování a to do prostorů městské haly v Havlíčkově ulici a v roce 1911 do staré mincovny na Staroměstském náměstí. Tato budova byla v květnu 1945 zničena a po krátkém přemístění do Růžové ulice, se staly novým domovem záchranné služby prostory v ulici Dukelských hrdinů č. 21, kde se jedno ze stanišť ZZS nachází dodnes. Po vzoru Prahy začaly od roku 1858 vznikat obdobné sbory na celém území České republiky.

Dalším zajímavým a možná i jedním z nejvýznamnějších zlomů v historii ZZS byl rok 1987, kdy byl na letišti v Praze – Ruzyni zahájen oficiální provoz první letecké záchranné služby v tehdejší Československu. Ve spolupráci s leteckou službou Policie ČR zabezpečovala letecká záchranná služba pomoc bezchybně a na špičkové

úrovni až do roku 1997. Poté byla administrativním rozhodnutím převedena do působnosti nově vzniklého Územního střediska záchranné služby v Praze, založeného ministerstvem zdravotnictví. Celkový systém zdravotnické záchranné služby od počátku, až po současnost je velice složitý a rozsáhlý. Myslím, že tento stručný výtah bude pro naši potřebu stačit.¹⁶

2.4.2 Legislativa zdravotnické záchranné služby

Ještě bych k tomuto bodu přidala několik prvních předpisů, kterými se fungování zdravotnické záchranné služby řídilo, a nebo řídí. Zlomem v budování ZZS bylo přijetí vyhlášky ministerstva zdravotnictví č. 434/1992 Sb. ze dne 28.7.1993, jež vstoupila v platnost 1.1.1993, o zdravotnické záchranné službě., ve znění několika novel (změna vyhláškami MZ č. 51/1995 Sb., č. 175/1995 Sb, a č 14/2001 Sb.). Díky této vyhlášce začala vznikat samostatná střediska záchranné služby. Významnou změnou pro pacienty bylo ustanovení o dostupnosti zdravotnické záchranné péče do 15 minut.

Dalším významným zákonem je jistě již několikrát jmenovaný zákon č. 239/2000 Sb. o Integrovaném záchranném systému, do něhož byla ZZS také začleněna a stala se jednou z jeho hlavních složek společně s hasičským záchranným sborem, jednotkami požární ochrany a policií ČR.

V poslední řadě určitě musíme zmínit zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě, který nabyl účinnosti 1. dubna 2012. Zákon upravuje podmínky pro poskytování zdravotnické záchranné služby, práva a povinnosti jejich poskytovatelů, povinnosti poskytovatelů akutní lůžkové péče k zajištění návaznosti na jimi poskytované zdravotnické služby a podmínky pro zajištění připravenosti při krizových a mimořádných událostech. Prováděcím předpisem tohoto zákona je vyhláška ministerstva zdravotnictví ČR č. 240/2012 Sb.¹⁷

¹⁶ VILÁŠEK, J., FIALA, M. a VONDRÁŠEK, D. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2014. ISBN 978-80-2477-8

¹⁷ FRANĚK, O., *Zákony a vyhlášky*. [online]. © 2002 – 2014 [cit. 2014-11-05]. Dostupné z: <http://www.zachrannasluzba.cz/>

3 OSTATNÍ SLOŽKY INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU

Podle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému České republiky poskytují tyto složky při záchranných a likvidačních pracích pomoc na vyžádání. Složky jsou uvedeny v poplachovém plánu, který se určuje na krajské úrovni a podle potřeby jsou povolávány ty složky, které jsou při konkrétních mimořádných událostech potřeba.¹⁸

3.1 VYČLENĚNÉ SÍLY A PROSTŘEDKY OZBROJENÝCH SIL

Vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil někdy uváděné jen jako Armáda ČR. Historie těchto ozbrojených sil v naší zemi je jistě velice zajímavá, ale není předmětem mé práce, proto se zaměřím rovnou na fungování armády ČR v rámci IZS.

Mezi vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil patří ale kromě Armády ČR také Kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž. Využití jednotek Hradní stráže je pro potřeby IZS ojedinělé, stalo se tak pouze při sněhové kalamitě v Praze a nebo při povodních v Praze v roce 2013. Smlouvy o poskytnutí pomoci mezi Armádou ČR a IZS jsou podepsány a byly již mnohokrát využity. Od roku 2005 u nás působí jen profesionální armáda. Její složky a prostředky lze využít k posílení IZS při řešení mimořádných událostí, a ač patří mezi ostatní složky IZS, je v krizových situacích velice významná a nezastupitelná. Armáda plní zejména tyto úkoly:

- nasazení sil při záchranných pracích (specialisté nebo technika)
- logistické zabezpečení (stravování a ubytování)
- zajištění veřejného pořádku a ochrany objektů (např. subjektů kritické infrastruktury)

K ochraně obyvatelstva a pomoci při záchranných a likvidačních pracích byly určeny vojenské záchranné prapory, které byly ale koncem roku 2008 zrušeny. Na území ČR jich bylo celkem šest a to v Kutné Hoře, Jindřichově Hradci, Rakovníku, Bučovicích, Olomouci a Hlučíně. Jediný Hlučín byl k 1.1.2009 převeden do působnosti MV GŘ HZS ČR a dnes funguje jako Záchranný útvar GŘ HZS ČR. Ostatní byly postupně zrušeny.

¹⁸ VILÁŠEK, J., FIALA, M. a VONDRÁŠEK, D. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2014. ISBN 978-80-2477-8

V souvislosti s plněním úkolů NATO a EU bylo přehodnoceno použití sil a prostředků AČR ve prospěch ochrany obyvatelstva a to tak, že i nadále zůstala významnou ostatní složkou IZS. Všechny tyto aktivity jsou zahrnuty v Ústředním poplachovém plánu IZS.

Právní předpisy, kterými se fungování ozbrojených sil řídí:

- ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR v platném znění
- zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky v platném znění
- zákon č. 220/1999 Sb., o průběhu základní a náhradní vojenské služby a vojenských cvičeníh a o některých právních poměrech vojáků v záloze v platném znění
- zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání v platném znění
- zákon č. 222/1999 Sb., o zajištění obrany České republiky v platném znění
- zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon) v platném znění¹⁹

3.2 CELNÍ SPRÁVA A VĚZEŇSKÁ SLUŽBA

3.2.1 Celní správa

Legislativním předpisem pro fungování Celní správy je zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě ČR. Podle tohoto zákona je celní správa bezpečnostním sborem a její příslušníci jsou oprávněni nosit zbraň. Jako ostatní složka IZS plní na základě zákona hlavně tyto úkoly:

- ostraha důležitých státních institucí v době krizových stavů,
- zabezpečení veřejného pořádku ve spolupráci s Policií ČR v místech odkud byla provedena evakuace při krizovém stavu,
- ostraha a obrana objektů důležitých pro obranu státu a objektů možného napadení, zejména při krizových stavech,
- ostraha a ochrana prvků národní a evropské kritické infrastruktury,
- posílení ochrany na hraničních přechodech v době uzavření Schengenského prostoru.²⁰

¹⁹ ŠENOVSKÝ, M., ADAMEC, V. a HANUŠKA, Z. *Integrovaný záchranný systém*. 1. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství 2005. ISBN 80-86634-65-5
MINISTERSTVO OBRANY. *Armáda – struktura*. [online].© 2004 – 2014 [cit. 2014-11-04]. Dostupné z: <http://www.acr.army.cz/struktura/default.htm>

3.2.2 Vězeňská služba ČR

Dalším ozbrojeným bezpečnostním sborem České republiky je vězeňská služba, jejíž fungování se řídí zákonem č.555/1992 Sb. o Vězeňské správě a justiční strážní ČR. Vězeňská stráž střeží, předvádí a eskortuje osoby ve výkonu trestu odnětí svobody a ve výkonu zabezpečovací detence nebo ve výkonu trestu odnětí svobody. Dále pak hlídá vazební věznice, věznice, ústavy pro výkon zabezpečovací detence a je-li požádána, plní úkoly justiční stráže.

Justiční stráž – působí v budovách soudů, státních zastupitelství, ministerstev a na jiných místech spadajících do jejich činnosti. Jejich hlavním úkolem je zajištění pořádku a bezpečnosti v těchto institucích. Mohou být dočasně povoláni k výkonu funkce vězeňské služby.

Ze zákona o IZS vyplývá, že vězeňská služba a justiční stráž mohou na základě pomoci na vyžádání plnit spolu s ostatními složkami úkoly IZS:

- zabezpečují ostrahu důležitých institucí ministerstva spravedlnosti v době vyhlášení mimořádných stavů. Mohou být povoláni k plnění úkolů Policie ČR, pokud její síly a prostředky nebudou dostatečné,
- zabezpečují spolu s Policí veřejný pořádek v místech, kde byla provedena evakuace při krizových stavech,
- posílení stráže vazebních věznic a věznic v době vzniku živelných katastrof, výpadku energií a havarijních služeb,
- v případě hrozby teroristického útoku zabezpečení objektů resortu ministerstva spravedlnosti
- ostraha a dohled nad dobrovolnými pracovními skupinami, pomáhajícími při odstraňování následků živelných katastrof
- ochrana a ostraha prvků národní kritické infrastruktury²¹

3.3 BÁŇSKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA

Báňská záchranná služba je neodmyslitelnou součástí hornické činnosti. Její úkoly a postavení jsou legislativně zakotveny v Hornickém zákoně, vyhlášce Českého báňského úřadu o báňské záchranné službě a ve Služebním řádu schváleném Českým báňským úřadem. Nejvyšším orgánem v oblasti hornictví je Státní báňská správa ČR.

²⁰ Informační brožura – *Celní správa České republiky*. 1. vyd. Praha: Generální ředitelství cel 2012 [cit 2014-11-06]. Dostupné na: <http://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Documents/brozura-CS.pdf>

²¹ VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *Základní informace*. [online]. © 2012 [cit. 2014-11-06]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/o-nas/zakladni-informace-4/>

Všichni, ať už fyzické nebo právnické osoby, provádějící hornickou činnost nebo činnost provádějící horním způsobem, jsou legislativně povinni zabezpečovat Báňskou záchrannou službu.

Báňskou záchrannou službu tvoří:

a) Báňské záchranné stanice, kterými jsou:

- Hlavní báňské záchranné stanice
- Závodní báňské záchranné stanice

b) Báňské záchranné sbory báňských záchranných stanic a státní báňská služba
Koncem roku 2012 na území České republiky působilo patnáct závodních báňských hasičských stanic, 4 hlavní báňské záchranné stanice a celkový počet osob působících v této oblasti byl 1368.

Pro zajímavost bych vyjmenovala nejvýznamnější zásahy báňských záchranářů od roku 1963 po současnost:

- Nehoda v dole Dukla (6. července 1961) – vůbec největší tragédie v dějinách hornictví, při níž zahynulo 108 osob
- Havárie na dole Kateřina (3. ledna 1963) – zde zemřelo 15 havířů na otravu jedovatým kouřem
- Havárie v dole Maršál Koněv (22. února 1963) – zde bylo osm záchranářů usmrceno a čtyři byli těžce popáleni²²

3.4 ORGÁNY VEŘEJNÉHO ZDRAVÍ

Orgány veřejného zdraví se řídí zákonem č 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví. Tento zákon vymezuje práva a povinnosti osob a výkon státní správy v oblasti ochrany veřejného zdraví. Dále stanoví péči o životní a pracovní podmínky, hygienické požadavky na vodu, povinnosti osob při kontrole pitné vody, podmínky dodávky pitné vody a určuje podmínky provozu přírodních a umělých koupališť a saun.

Soustavu orgánů veřejné zdraví tvoří:

- ministerstvo zdravotnictví
- krajské hygienické stanice
- ministerstvo obrany
- ministerstvo vnitra

²² VILÁŠEK, J., FIALA, M. a VONDRÁŠEK, D. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2014. ISBN 978-80-2477-8

V rámci IZS jsou důležitá opatření prováděná při mimořádných okolnostech. Takovou okolností může být epidemie nebo hrozba jejího vzniku nebo zavlečení nemoci ze zahraničí. Dále pak výskyt nejakostních, nebezpečných nebo z nebezpečnosti podezřelých výrobků, porušení jakosti podezřelých vod při živelné pohromě, a nebo jiné mimořádné události, které bezprostředně ohrožují zdraví fyzických osob. Vznik nežádoucích událostí se ohlašuje bezprostředně po zjištění provozovatelem televizního vysílání. Stejně se oznamuje i odvolání ohrožení.²³

3.5 ZAŘÍZENÍ CIVILNÍ OCHRANY

Legislativním podkladem pro civilní ochranu je zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, zejména pak §2 kde je vymezen pojem zařízení civilní ochrana, která je určena k ochraně obyvatel. V § 15 je uvedeno, že obce jsou oprávněny zřizovat zařízení civilní ochrany na svém území. Dalším právním předpisem je zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, který nám v §15 odst. 3 písm. h) říká, že hasičský záchranný sbor je oprávněn za účelem přípravy na krizové situace vyžadovat, shromažďovat a evidovat údaje o stavbách určených k ochraně obyvatel při krizových situacích, k zabezpečení záchranných prací, ke skladování materiálu civilní ochrany a k ochraně a ukrytí důležitých provozů.

Zařízení civilní ochrany mohou být zřízena na základě podání žádosti o zřízení a splnění daných podmínek. Žádosti si mohou podávat obce, jiné právnické osoby, a nebo podnikající fyzické osoby a to u Hasičského záchranného sboru. Zařízení se poté může zřídit:

- u stávajících objektů, které mají charakterem blízko k předpokládanému úkolu činnosti při krizových stavech (školy, bazény, ubytovací zařízení, stravovací zařízení, sklady, komunální služby, myčky aut, apod.)
- jako nové organizační jednotky, například z členů jednotek požární ochrany nebo z členů občanských sdružení působících v oblasti požární ochrany nebo zdravotnické pomoci²⁴

²³ HANUSKA, Z. SKALSKÁ, K. a Dubský, M. *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana. Modul I.* 1. vyd. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010. ISBN 978-80-86640-59

²⁴ VILÁŠEK, J., FIALA, M. a VONDRÁŠEK, D. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století.* 1. vyd. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2014. ISBN 978-80-2477-8

3.6 HAVARIJNÍ A PORUCHOVÉ SLUŽBY

Jsou to služby, které jsou zřizované právnickými osobami a je možno uzavřít dohodu o věcné pomoci nebo je v případě mimořádné události požádat o pomoc i bez předchozí dohody. Tyto služby jsou prováděny non-stop a jsou jimi zejména:

- v obcích a krajích komunální služby, které mají na starosti jejich základní infrastrukturu (odpad, voda, plyn, úklid, topení, energetika, bytový fond, výtahy, apod.),
- v dopravě správa a údržba silnic a služby pomáhající motoristům po dopravních nehodách nebo poruše vozidel,
- v chemickém průmyslu – zabezpečují pomoc při haváriích nebezpečných látek,
- porada odborníků na telefonu,
- vysílání jednotek nebo techniků na místo havárie,
- v odpadovém hospodářství podniky zabývající se sanací nebezpečných chemických látek,
- v hornictví je to pak báňská záchranná služba.

Stav nouze pro celém území České republiky vyhláší vláda oznámením v hromadných sdělovacích prostředcích. Pokud se jedná o stav nouze jen na nějakém území, vyhláší ho ministerstvo obchodu a průmyslu. Ministerstvo obchodu a průmyslu koordinuje odstraňování havárií a obnovu dodávek.²⁵

3.7 NEZISKOVÉ ORGANIZACE

Činnost neziskových organizací při mimořádných krizových situacích lze rozdělit do dvou oblastí:

1. odborná pomoc,
2. humanitární pomoc.

Činnost sdružení občanů upravuje zákon a základními třemi atributy neziskových organizací jsou:

1. členství v občanském sdružení je dobrovolné a nesmí členovi přinášet újmu,
2. občanská sdružení nesmějí ukládat úkoly orgánům státní správy a samosprávy,
3. každé sdružení se řídí stanovami ministerstva vnitra.

Kromě sdružení občanů mohou působit i právnické osoby, které mají specifický charakter řízení i pravidel své organizace a hospodaření např. nadace.

²⁵ VILÁŠEK, J., FIALA, M. a VONDRÁŠEK, D. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2014. ISBN 978-80-2477-8

IZS může využívat pomoci neziskových organizací na základě různých smluv, není zde však podmínka, že musí jít o smlouvu o plánované pomoci na vyžádání. Ministerstvo vnitra v současné době aktivně spolupracuje s mnoha neziskovými organizacemi. Jsou jimi například:

1. v oblasti požární ochrany
 - a) Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska
 - b) Česká hasičská jednota
 - c) Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství Ostrava
 - d) Moravská hasičská jednota
 - e) Česká asociace hasičských důstojníků
2. v oblasti zabezpečení IZS
 - a) Český červený kříž
 - b) Vodní záchranná služba
 - c) Horská služba
 - d) Svaz záchranných brigád kynologů
 - e) Speleologická záchranná služba České speleologické společnosti

Ministerstvo vnitra každým rokem vyhlašuje granty, díky kterým mohou získávat dotace ze státního rozpočtu na různé projekty své činnosti.²⁶

3.7.1 Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska

Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska je občanské sdružení, které působí na úseku požární ochrany. Je určeno k pomoci po živelných katastrofách a jiných mimořádných událostech, tam kde je ohrožen život nebo majetek občanů. Členové jsou vyškoleni v potřebných odborných znalostech.

3.7.2 Česká a moravská hasičská jednota

Stručně by se dalo charakterizovat jako občanské sdružení působící opět na úseku požární ochrany, požární prevence a zvyšování akceschopnosti jednotek sborů dobrovolných hasičů.²⁷

²⁶ ŠENOVSKÝ, M., ADAMEC, V. a HANUŠKA, Z. *Integrovaný záchranný systém*. 1. vyd. Ostava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství 2005. ISBN 80-86634-65-5

²⁷ SDRUŽENÍ HASIČŮ ČECH, MORAVY A SLEZSKA. *O nás*. [online]. © 1999 – 2014 [cit. 2014-11.06]. Dostupné z: http://www.dh.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=1&Itemid=2

3.7.3 Český červený kříž

Poslání Českého červené kříže vychází z ustanovení Ženevských úmluv předcházet a zmírňovat utrpení, chránit zdraví a úctu k lidské bytosti, podporovat vzájemné porozumění, přátelství a mír mezi národy. Díky jeho činnosti je uznávanou a nedílnou součástí Mezinárodního hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce. Mezinárodní hnutí Červeného kříže tvoří:

- Národní společnosti Červeného kříže a půlměsíce,
- Mezinárodní výbor Červeného kříže,
- Mezinárodní federace společností Červeného kříže a Červeného půlměsíce

Mezinárodní hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce se řídí sedmi principy:

1. humanita
2. neutralita
3. nestrannost
4. nezávislost
5. dobrovolnost
6. jednota
7. světovost

Hlavním řídicím orgánem Červeného kříže a půlměsíce je Mezinárodní konference Červeného kříže a Červeného půlměsíce, která zasedá zpravidla jedenkrát za čtyři roky. Jejími účastníky jsou:

- vlády států – smluvních stran Ženevských úmluv,
- národní společnosti Červeného kříže a Červeného půlměsíce,
- mezinárodní výbor Červeného kříže,
- mezinárodní federace Červeného kříže a Červeného půlměsíce.²⁸

3.7.4 Vodní záchranná služba

Celý název této organizace je Vodní záchranná služba Českého červeného kříže a patří do skupiny ostatních složek IZS jako nezisková organizace občanské sdružení, které lze využít k záchranným a likvidačním pracím. Má provádět preventivně záchrannou činnost a poskytovat první pomoc na vodních lokalitách v České republice. Co se týče vodní záchrany, je to nejstarší a největší celostátní organizace, která se tímto úkolem zabývá. Ke konci roku 2013 měla na území České republiky 1450 členů ve 39 skupinách.

²⁸ VILÁŠEK, J., FIALA, M. a VONDRÁŠEK, D. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2014. ISBN 978-80-2477-8

V současnosti má čtyři hlavní pilíře své činnosti:

1. záchrana a poskytování neodkladné první pomoci na otevřených vodních plochách a v jejich blízkosti,
2. zajišťování bezpečnosti v aquaparcích, bazénech a na koupalištích,
3. komplexní vzdělávání řad záchranářů – od juniorů po specialisty na určité typy vodního prostředí a složky IZS,
4. Vodní záchranná služba ČČK je aktivní součástí IZS.

V rámci IZS na základě smlouvy s MV – GŘ HZS ČR provádějí členové vodní záchranné služby práce při požárech, živelných pohromách a jiných mimořádných událostech v rámci jejich záchranářské činnosti ve složitých podmínkách na vodní hladině. K jejich činnosti je k dispozici sedmáct šestičlenných záchranných týmů. Je to dobrovolnická složka IZS.

Vodní záchranná služba:

- poskytuje záchranu a evakuaci osob v ohrožených oblastech
- zajišťuje hlídkovou, preventivní a záchrannou pomoc na všech vodních plochách
- poskytuje první pomoc a zajišťuje transport zraněných
- má k dispozici kvalifikované potápěče
- vytváří podmínky pro bezpečnost návštěvníků letovisek u vodních ploch
- zajišťuje provoz koupališť, bazénu a plání, když je potřeba
- ve sledovaných lokalitách dokumentuje úrazovost a její následky
- spolupracuje s říční policií a s pracovníky zdravotnické záchranné služby
- spolupracuje s dalšími složkami IZS
- ve sledovaných lokalitách informuje přes media o podmínkách v těchto místech. ²⁹

3.7.5 Horská služba

Horská služba je určena k záchraně a k poskytnutí pomoci v horách v průběhu celého roku. První horská služba začala působit v roce 1935 v Krkonoších a v průběhu let se rozšířila o další střediska našich hor. Jsou jimi v letech 1948 Jeseníky, 1948 Šumava, 1949 Orlické hory, 1951 Beskydy, 1954 Jizerské hory a 1955 Krušné hory. Hlavní sídlo horské služby je ve Špindlerově Mlýně.

²⁹ VODNÍ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA ČČK. *Naše činnost*. [online]. © 2014 [cit. 2014-11-06]. Dostupné z: http://www.vzs.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=2&Itemid=9

Jako součást IZS plní horská služba tyto úkoly:

- organizuje a provádí záchranné práce v horském terénu,
- poskytuje první pomoc a zajišťuje transport nemocných,
- informuje veřejnost o povětrnostních a sněhových podmínkách,
- provádí hlídkovou činnost.

Při transportech nemocných nebo zraněných jsou využívány především sněžné skútry, lyže, svozové saně, záchranářští psi, horolezecká výstroj a další. Od 15. prosince 2012 funguje jednotné bezplatné číslo horské služby na území Česko republiky a to 1210.³⁰

3.7.6 Kynologická služba

Celým názvem Svaz záchranných brigád kynologů je organizace, která se zabývá záchrannými pracemi pomocí speciálně vycvičených psů. Tito psi jsou schopni vyhledávat živé i mrtvé osoby v nejrůznějších prostředích. Jak vyhledávání v zimě ve sněhu nebo v lavinách, tak v létě při pátrání po zatoulaných a ztracených lidech v nepřístupném terénu. Pohotovostní služba je součástí záchranné jednotky ministerstva vnitra a má takové vybavení a odborníky, že nepůsobí jen na území ČR ale i ve světě. Například po ničivém zemětřesení v roce 1999 v Turecku nebo na Taiwanu.³¹

3.7.7 Speleologická záchranná služba

Tato organizace vznikla v roce 1982 jako dobrovolná specializovaná složka České speleologické společnosti. Speleologická záchranná služba provádí následující aktivity:

- zabezpečení nebezpečných partií konkrétních lokalit,
- organizace sportovních aktivit a akcí zaměřených na nácvik jednodlanové techniky a záchrany z lana,
- organizuje semináře poskytování první pomoci v případě nehody
- zřizuje přírodní lezecké trežéry pro nácvik jednodlanových technik a záchranářských technik
- provádí osvětovou činnost

³⁰ HORSKÁ SLUŽBA ČR O.P.S.. *Poslání a úkoly*. [online]. © 2013 [cit. 2014-11-06]. Dostupné z: <http://www.horskasluzba.cz/cz/horska-sluzba/poslani-a-ukoly>

³¹ VILÁŠEK, J., FIALA, M. a VONDRÁŠEK, D. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2014. ISBN 978-80-2477-8

Hlavním působištěm Speleologické záchranné služby je oblast Broumovska, která se dále dělí na tři části: Adršpašsko - Teplické skály, Ostaš a Broumovské stěny.³²

³² VILÁŠEK, J., FIALA, M. a VONDRÁŠEK, D. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2014. ISBN 978-80-2477-8

4 JEDNOTKY SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ OBCÍ

4.1 ZÁKLADNÍ POJMY

Jednotka – v organizačním řízení se jednotkou rozumí útvar, který je zřízený na základě zákona a je v něm dodržovaná vnitřní hierarchie a dělba práce. Je tvořena hasiči, požární technikou (automobily a věcnými prostředky), výbavou hasičů, nástroji apod., to vše je vedeno velitelem jednotky.

Hasič – je to občan, který je buď příslušník jednotky HZS kraje, nebo zaměstnanec HZS podniku zařazený do výjezdové jednotky nebo člen jednotky SDH obce nebo člen jednotky SDH podniku zařazený v požární hlídce.

Velitel jednotky – osoba ustanovená na místo velitele zřizovatelem jednotky a odpovídající za výkon služby všech členů jednotky v operačním a organizačním řízení. V závislosti na organizační struktuře a počtu členů jednotky PO, je také velitelem čety, velitelem družstva nebo vedoucím skupiny.

Požární stanice – objekt určen pro příslušníky HZS kraje nebo HZS podniku, kde je nepřetržitý výkon služby a je zde umístěna potřebná požární technika a věcné prostředky.

Hasičská zbrojnice – objekt určen pro členy SDH obce nebo SDH podniku. Není zde nepřetržitý výkon služby, ale je zde umístěna veškerá technika a prostředky jednotky.

Požární hlídka – organizační útvar se statusem jednotky SDH obce nebo jednotky SDH podniku zřízená za podmínek vycházejících z náležitých právních předpisů.

Jednotka SDH obce – organizační složka obce nebo součást obecního úřadu, zřízená na základě příslušných legislativních prostředků. Výkon služby je zde zajištěn členy SDH, kteří slouží na základě smlouvy uzavřené s obcí.

Dále máme několik kategorií jednotek požární ochrany obcí JPO II (JPO II/1 a JPO II/2), JPO III (JPO III/1 a JPO III/2), JPO IV, JPO V a JPO VI, ale o těch se podrobněji zmíním až v následující kapitole.³³

4.2 KATEGORIE JEDNOTEK POŽÁRNÍ OCHRANY

Všeobecně je v zákoně uvedeno šest kategorií jednotek požární ochrany, kdy čtyři kategorie se týkají jednotek požární ochrany sboru dobrovolných hasičů obcí. Jedná se o tyto kategorie:

Jednotka požární ochrany kategorie I (dále jen JPO I)

Kategorie s nepřetržitým provozem a v případě vyhlášení poplachu jsou schopni vyjet do 2 minut. Územní působnost mají do 20 minut z místa dislokace. Příslušníci těchto jednotek jsou zaměstnanci ministerstva vnitra potažmo Hasičského záchranného sboru příslušného kraje.

Jednotka požární ochrany kategorie II (dále jen JPO II)

Do této kategorie patří členové sboru dobrovolných hasičů, kteří vykonávají službu jako svoje hlavní nebo vedlejší povolání. Členové jsou zařazováni do služeb podle rozpisu, který vytváří velitel jednotky. V době služby drží pohotovost a jsou schopní v případě potřeby vyjet do 5 minut od vyhlášení poplachu. Za pohotovost je členům těchto jednotek poskytována finanční odměna, která jde z rozpočtu obce. Územní působnost zpravidla do 10 minut jízdy z místa dislokace.

Jednotka požární ochrany kategorie III (dále jen JPO III)

Jednotky sboru dobrovolných hasičů, kteří vykonávají službu v jednotce zcela dobrovolně, a není jim poskytována odměna. Jednotky, které při vyhlášení poplachu vyjíždějí do 10 minut, a dojezd je také zpravidla 10 minut od dislokace. Členové nejsou zařazováni do služeb a nedrží pohotovost.

Jednotka požární ochrany kategorie IV (dále jen JPO IV)

Jednotka hasičského záchranného sboru podniku. Jedná se o podobnou kategorii jako je JPO I, kdy členové slouží v nepřetržitém provozu s výjezdem do 2 minut z místa

³³ MINISTERSTVO VNITRA – GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU čr. *Metodika pro zřizování jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí*. Praha 2009 [cit. 2014-11-15]. č.j: MV-52763/PO-2008

dislokace. Příkladem této kategorie může být Hasičský záchranný sbor Správy železniční a dopravní cesty – HZS SŽDC („tzv. drážní hasiči).

Jednotka požární ochrany kategorie V (dále jen JPO V)

Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce s členy, kteří vykonávají službu v jednotce požární ochrany dobrovolně. Zřizovatelem těchto jednotek je obec a vyjíždějí do 10 minut od vyhlášení poplachu a působnost je jen na územní zřizovatele. Jsou zřizovány především v malých obcích, kde nejsou mnohdy ani vybaveny cisternovými automobilovými stříkačkami (CAS).

Jednotka požární ochrany kategorie VI (dále jen JPO VI)

Jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku. Podniky, kde se vyskytuje vysoké požární nebezpečí, jsou povinny zřídit tzv. jednotku požární ochrany. Členové jsou zaměstnanci podniku, kteří to v podniku dobře znají a ví, jaké nebezpečí může hrozit. V případě vyhlášení poplachu, zaměstnanci určení jako členové sboru dobrovolných hasičů zaujmají své pozice a spolupracují s dalšími příjíždějícími jednotkami na místě zásahu.

Jednotky kategorií JPO I až JPO III na výzvu územně příslušného operačního a informačního střediska hasičského záchranného sboru České republiky, jsou vysílány i k zásahům mimo katastrální území obce, v níž jsou dislokovány.

Jednotky kategorií JPO IV až JPO VI plní úkoly jednotky v místě příslušném katastrálnímu území obce (místo dislokace) nebo areálu svého zřizovatele. Na výzvu příslušného OPIS mohou tyto jednotky poskytovat speciální techniku.

Po dohodě se zřizovatelem mohou být jednotky JPO IV až JPO VI využívány k zásahům i mimo svůj územní obvod, což je vždy ošetřeno smlouvou mezi OPIS a zřizovatelem jednotky (např. plní úkoly na úseku ochrany obyvatelstva).

Územní působnost jednotek je dána dle systému plošného pokrytí jednotek, o kterém se později podrobněji zmíním.³⁴

³⁴ MINISTERSTVO VNITRA – GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *Metodika pro zřizování jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí*. Praha 2009 [cit. 2014-11-15]. č.j.:MV-52763/PO-2008

4.3 ZŘIZOVÁNÍ JEDNOTEK SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ

Hlavním nebo také základním zřizovatelem sboru dobrovolných hasičů obcí je obec a obecní úřad. Povinnosti tohoto zřizovatele upravuje § 29 zákona č. 133/1985 Sb. o požární ochraně, v platném znění.

4.3.1 Zřizovatel – obec a obecní úřad

Povinnost zřídit jednotku sboru dobrovolných hasičů obce, pro hašení požárů a záchranné práce při živelných pohromách nebo jiných mimořádných událostech, mají na základě zákona všechny obce. Tato jednotka dále plní další úkoly podle zvláštního právního předpisu ve svém územním obvodu. Pokud obec není schopna jednotku zřídit, má za povinnost podílet se na realizaci jednotky obce, která je v její blízkosti. Obce poté sdružují finanční prostředky ve prospěch té obce, která má zřízenou jednotku požární ochrany.

Dále dle zákona o Požární ochraně plní obec i další úkoly, jako udržení akceschopnosti jednotky, zabezpečení odborné přípravy členů jednotky, materiální a finanční prostředky pro jednotku, zajišťuje péči o členy výjezdové jednotky sboru, poskytuje náhradu ušlého výdělku členů jednotky požární ochrany, zpracovává stanovenou dokumentaci, zřizuje ohlašovnu požárů a v neposlední řadě spolupracuje se sousedními obcemi při plnění úkolů k zabezpečení požární ochrany.

Obecní úřad na úseku požární ochrany má za povinnost zajistit účast členů jednotky, velitelů a strojníků jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí na jejich odborné přípravě a zajišťuje úkoly požární ochrany pro období stavu ohrožení státu a válečného stavu.

4.3.2 Zřízení jednotky sboru dobrovolných hasičů - podmínky

Zřízení jednotky požární ochrany obce nebo-li Sboru dobrovolných hasičů obce je administrativně a organizačně velice náročný a zdlouhavý proces. Celé by se to dalo shrnout do několika bodů:

- a) projednání možnosti zřízení JPO obce,
- b) provedení náboru členů JPO obce,
- c) zřízení jednotky na zasedání zastupitelstva obce a zveřejnění usnesení zastupitelstva obce o zřízení JPO obce,
- d) zajištění zdravotních prohlídek členů JPO obce,
- e) uzavření smluvních vztahů se členy JPO obce,
- f) jmenování velitele JPO obce,

- g) zajištění vybavení JPO obce požární technikou a věcnými prostředky, včetně prostředků k plnění úkolů ochrany obyvatelstva,
- h) vybavení členů JPO obce osobními a kolektivními ochrannými pracovními prostředky,
- i) a zajištění odborné způsobilosti členů JPO obce.

Projednání možnosti zřízení JPO obce

V této prvotní fázi procesu zřízení jednotky SDH je důležitým bodem projednání na zasedání zastupitelstva obce. Při kladném hlasování členů zastupitelstva obce je pověřena osoba, která zpracuje kompletní podklady rozhodující pro zřízení vlastní jednotky SDH nebo sdružení sil a prostředků se sousední jednotkou a vytvoření tak sloučené jednotky SDH, na které se budou spolupodílet jak finančně, tak i svými novými členy.

Další fází této části procesu zřízení je projednání záměru s příslušným Územním odborem HZS kraje a to zařazení jednotky do kategorie v plošném pokrytí na území kraje, využitelnost zřízení, zajištění základní činnosti, projednání jejího využití při plnění úkolů ochrany obyvatelstva, možnosti sdružení prostředků s jinými obcemi a přidělení evidenčního čísla jednotky.

Usnesení zastupitelstva obce o plánovaném zřízení jednotky SDH obce se zveřejňuje vyvěšením na úřední desce obce, na internetových stránkách, v místním tisku a obecním rozhlasem.

Provedení náboru nových členů

Při náboru nových členů do jednotky SDH je možno zvolit několik různých způsobů. Nejčastějšíma způsobem je nábor, který je zveřejněn v místním tisku nebo na internetových stránkách obce. Při vyhlášení náboru musí být kromě toho kdy a kde se nábor koná, jasně dané podmínky přijetí členů a to pohlaví, minimální a maximální věk, zdravotní stav, řidičské průkazy (skupiny).

Na nábor dohlíží komise, složená nejčastěji ze členů zastupitelstva obce, s níž probíhají pohovory potencialních zájemců a členství v SDH obce. Během pohovoru je komise povinna seznámit žadatele s podmínkami vstupu do jednotky, financování, úkoly, zřízení jednotky ze strany obce atd.. Během pohovoru komise vybírá možné velitele, strojníky a hasiče.

Zřízení jednotky

Jakmile je zajištěn dostatečný počet členů jednotky k výjezdu, následuje projednání vlastního zřízení jednotky SDH na zasedání zastupitelstva obce. Dále se také projednávají smluvní vztahy členů jednotky k obci dle zákoníku práce:

- pracovní poměr
- dohoda o pracovní činnosti
- dohoda o provedení práce
- dohoda o členství v jednotce bez vzniku pracovně – právního vztahu

Zastupitelstvo rozhodne, komu se bude velitel jednotky zodpovídat za činnost a akceschopnost jednotky.

Dále má nově zřízená jednotka za povinnost doložit územnímu odboru HZS kraje, do něž patří níže uvedenou dokumentaci:

- zřizovací listina nebo příslušná smlouva, pokud se zřizuje společná jednotka požární ochrany
- stejnopis jmenovacího dekretu velitele jednotky
- seznam členů jednotky
- dokumentaci o odborné způsobilosti členů jednotky
- doklady o zdravotní způsobilosti členů jednotky SD pro výkon služby v jednotce

Zajištění zdravotních podmínek členů SDH obce

Povinnost zdravotních podmínek členů jednotky SDH obce vyplývá z § 29 a § 68 odst. b) zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, v platném znění a dále je blíže specifikováno nařízením vlády č. 352/2003 Sb., o posuzování zdravotní způsobilosti zaměstnanců HZS a členů SDH obcí. Během zřízení se jedná o vstupní prohlídku u svého praktického lékaře, kdy náklady na prohlídku hradí příslušný obecní úřad.

Bližší specifikace vstupní zdravotní prohlídky je asi taková: je to komplexní fyzikální vyšetření, včetně orientačního vyšetření sluchu, zraku, kůže, podpůrného a pohybového aparátu, orientační neurologické vyšetření a orientační chemické vyšetření moči. U nositelů dýchací techniky se dále provádí vyšetření spirometrické a elektrokardiografické (tzv. EKG).

Výsledky z těchto prohlídek jsou evidovány a založeny v organizačním znění na obecním úřadě a velitel jednotky kopie protokolů zakládá v hasičské zbrojnici, to pro případ vzniku zranění zasahujícího hasiče během zásahu.

Uzavření smluvních vztahů se členy jednotky

Smluvní vztah, který by měl být se členy uzavírán, není nijak pevně stanoven. Zpravidla jen u jednotek JPO II je pevně stanoveno ve smlouvě, jakou jejich členové pobírají hodinou mzdu. Mzda je rozdílná jak při pohotovosti na pracovišti, tak při vyhlášení poplachu jednotce na místě zásahu.

Jmenování velitele jednotky

Velitele SDH obce jmenuje a odvolává podle ustanovení § 68 odst. 1 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, v platném znění starosta obce.

Před jmenováním velitele, starosta požádá příslušný územní odbor HZS kraje o vyjádření ke způsobilosti výkonu funkce velitele jednotky SDH. Na funkci je vhodné jmenovat takového člena, který má mezi ostatními členy přirozenou autoritu a zároveň je schopen řídit kolektiv i ve vypjatých situacích mimořádných událostí.

Velitel může být do své funkce jmenován až po vykonání základní odborné přípravy a doporučují se minimálně dva roky činnosti v jednotce. Na návrh velitele poté zřizovatel jmenuje další členy, jako jsou velitelé družstev a strojníci.

Zajištění vybavení JPO obce požární technikou a věcnými prostředky -

Minimální požadavky na vybavení jednotek SDH obcí jsou dány ve vyhlášce č. 274/2001 Sb. o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany. Vybavení se samozřejmě odvíjí od zařazení jednotek do kategorie, která jim byla určena. Dalším důležitým faktorem je předurčenost jednotky SDH pro záchranné práce, např. v předurčenosti pro záchranné práce na silnicích II. a III. tříd a místních komunikacích a dále předurčenosti pro plnění úkolů v oblasti ochrany obyvatelstva. Obstarávání adekvátní techniky projednává starosta obce a velitel jednotky s příslušným územním odborem HZS kraje.

Mimo vybavení technikou a prostředky je důležité svolávání, vyrozumívání a vyhlášení poplachu členům výjezdového družstva. V dnešní době se v mnoha obcích stále využívá svolávání pomocí obecní sirény nebo místního rozhlasu. Dále mohou mít členové výjezdového družstva pagery, nebo např. systém Fireport nebo Pelig, které v případě vyhlášení poplachu zašle SMS zprávu na osobní mobilní telefon členů jednotky. V informační SMS je uveden typ události, adresa, předurčená technika atd. Tyto SMS zprávy zasílá na mobilní telefony KOPIS. Následně po přijetí SMS zprávy začne systém jednotlivé členy družstva prozvánět na jejich mobilní telefony.

Vybavení členů ochrannými pracovními prostředky

Stejně jako každý jiný zaměstnavatel v dnešní době, má i jednotka SDH povinnosti vůči svým členům z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. To platí i při zajištění bezpečnosti členů výjezdové jednotky, která provádí práce na úseku požární ochrany. Technické podmínky pro věcné prostředky a ochranné pracovní prostředky jsou uvedeny ve vyhlášce č. 255/1999 Sb., o technických podmínkách věcných prostředků požární ochrany. Osobní ochranné prostředky chrání zasahující hasiče během zásahu. Každý člen výjezdového družstva má přidělený pracovní stejnokroj – tzv. PS II s označením hodnoty a příslušnosti k jednotce, dále pak zásahovou přilbu, zásahový oděv, zásahové boty, zásahové rukavice a pracovní polohovací pás.

S ohledem na způsob možnosti financování u jednotek SDH obcí je úroveň vybavenosti členů jednotek různá od obce k obci.

Zajištění odborné způsobilosti

Odborná způsobilost členů jednotek SDH obcí vychází z § 72 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, v platném znění. Členové jednotek musí absolvovat základní odbornou přípravu a příslušné kurzy odborné způsobilosti nejpozději do 12 měsíců od zařazení na funkci v jednotce.

Vnitřní organizace a vybavení jednotek musí být zvoleno tak, aby území obce bylo podle stupně nebezpečí zabezpečeno požadovaným množstvím sil a prostředků a aby byla splněna požadovaná doba jejich dojezdu na místo zásahu v souladu s tabulkou plošného pokrytí.

4.3.3 Financování jednotek

Jednotku zpravidla hlavně financuje zřizovatel, kterým je obec. Obec uvolňuje na činnost jednotky SDH finanční prostředky ze svého rozpočtu, který financuje stát. Každá aktivní jednotka SDH má daný rozpočet na aktuální kalendářní rok, kdy tento rozpočet musí být schválen obecním zastupitelstvem. V rozpočtu pro jednotku jsou obecně schváleny finanční prostředky na pohonné hmoty, opravy techniky, nákupy ochranných prostředků pro výjezdová družstva atd.

Nemalou měrou se také na financování podílejí prostředky z tzv. dotací. Poskytuje se například Účelová dotace na reprodukci techniky, kterou poskytuje MV – GŘ HZS ČR obcím pro jednotky kategorie JPO II a JPO III na pořízení nové

požární techniky. Dotace je poskytnuta na pokrytí 50% nákladů spojených s pořízením techniky.

Dotace se poskytuje na základě písemné žádosti podané do 30. dubna na další kalendářní rok. V žádosti musí být uveden název obce, zařazení jednotky požární ochrany do kategorie plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany, výše finančních prostředků z rozpočtu obce, případně další zdroje financování, druh požární techniky, pro který obec žádá dotaci a zdůvodnění žádosti o dotaci. Dotace je přísně účelová, a tudíž je její čerpání striktně vázáno na financování akce, na kterou byla poskytnuta.

Dotace mohou být poskytnuty i v souvislosti s přírodními událostmi a následnými zásahy jednotek SDH, jako tomu bylo například při povodních nebo při větrné smršti „Kyril“.³⁵

4.4 POSTAVENÍ JEDNOTEK POŽÁRNÍ OCHRANY

V této podkapitole bych se chtěla zaměřit na akceschopnost jednotek, výjezdové jednotky plošné pokrytí a stupně požárního poplachu na území České republiky.

4.4.1 Akceschopnost jednotky sboru dobrovolných hasičů

Pod pojmem akceschopnost jednotky SDH je možné si představit organizační, technickou a odbornou připravenost sil a prostředků k provedení adekvátního zásahu. Jednotka SDH je akceschopná jestliže splňuje následující požadavky:

- početní stav hasičů a vnitřní organizace jednotky jsou v souladu s příslušnými právními předpisy a jednotka je schopna uskutečnit výjezd k zásahu v časovém limitu podle kategorie, do níž je zařazena
- všichni členové výjezdové jednotky mají platná osvědčení o odborné způsobilosti na funkci, která jim je v jednotce přiřazena a dále je v jednotce prováděna pravidelná odborná příprava
- jednotka má pro účel provedení zásahu adekvátně připravenou požární techniku a věcné prostředky a jsou splněny podmínky pro použití požární techniky a věcných prostředků

³⁵ MINISTERSTVO VNITRA – GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU čr. *Metodika pro zřizování jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí*. Praha 2009 [cit. 2014-11-16]. č.j: MV-52763/PO-2008

4.4.2 Složení výjezdové jednotky

Každá jednotka SDH musí mít dostatek odborně způsobilých členů, aby byla zajištěna schopnost plnění jejích úkolů. Konkrétně jsou velitel jednotky, strojníci a hasiči a ti plní tyto funkce.

Velitel jednotky – je to důležitá, náročná a zodpovědná funkce, která s sebou nese tyto základní úkoly:

- řídí činnost jednotky požární ochrany
- organizuje odbornou přípravu členů jednotky
- zajišťuje akceschopnost jednotky
- kontroluje stav požární techniky, výzbroje a výstroje
- zastupuje starostu SDH v záležitostech, které mu svěří

Strojník – další důležitý článek jednotky, plní tyto úkoly:

- je člen jednotky požární ochrany k výkonu činností zajišťujících plnění úkolů strojní služby, při řízení, obsluze a údržbě prostředků strojní služby
- sleduje provádění oprav techniky, výzbroje a výstroje
- vede dokumentaci o odborné způsobilosti řidičů

Hasič - poslední, ale neméně důležitá funkce, na které jsou plněny tyto úkoly:

- je člen jednotky dobrovolných hasičů obce nebo člen zařazený v požární hlídce
- je to základní a nepostradatelná funkce, kdy proškolením se zařazují a rozdělují do funkcí (např. lezec, zdravotník, pilař, jeřábník, potápěč, chemik, technik)

4.4.3 Plošné pokrytí sil a prostředků JPO v ČR

Zde se jedná o rozmístění jednotek PO na území krajů v závislosti na stupni nebezpečí katastrálního území obce a požadavku na dobu dojezdu jednotek PO na místo zásahu s potřebným množstvím sil a prostředků.

Hlavní principy plošného pokrytí jsou takovéto:

- přiměřenost požárnímu nebezpečí – základní tabulka plošného pokrytí
- plošnost – bezpečnost a ochrana zdraví, životů a majetku je zaručena na celém území ČR
- transparentnost – přesně stanovená doba nasazení
- ekonomická optimálnost – co nejvyšší využití nákladné požární techniky (co největší počet zásahů)
- spolupráce – využití jednotek zřizovaných obcemi i státem

- standardizace vybavení
- dotační politika

Základní požadavky na plošné pokrytí

Vnitřní organizace a vybavení JPO včetně umístění jednotlivých druhů a kategorií musí být voleno tak, aby katastrální území obce bylo podle stupně nebezpečí zabezpečeno požadovaným množstvím sil a prostředků při splnění požadované doby jejich dojezdu na místo zásahu dle základní tabulky plošného pokrytí.

Celý tento princip plošného pokrytí spočívá v tom, že ke katastrálnímu území obce zařazenému do příslušného stupně nebezpečí se přiřazují druhy a kategorie JPO, které jsou schopny splnit požadavky na dobu dojezdu na místo zásahu, jež je dána základní tabulkou plošného pokrytí, požadavkem na množství sil a prostředků a požadavkem na plnění úkolů vyplývajících z pořadí dojezdu na místo zásahu. Jsou stanoveny čtyři stupně nebezpečí:

- **I. Stupeň – NEJVÍCE NEBEZPEČNÝ** – historická centra měst, podniky s nebezpečnou výrobou, velké nemocnice, objekty se složitými podmínkami pro zásah a se snadným šířením požáru
- **II. stupeň – STŘEDNĚ NEBEZPEČNÝ** – větší města, sídliště, některé průmyslové podniky a dílny, hotely
- **III. stupeň – NEBEZPEČNÝ** – malé obce do 4000 obyvatel, zemědělské farmy
- **IV. stupeň – MÁLO NEBEZPEČNÝ** – samoty, pohraniční lesy, málo osídlená území

Při stanovení stupně a kategorie hrozícího nebezpečí v katastrálním území se vychází zpravidla z počtu obyvatel, charakteru území a počtu vzniklých požárů v jednom kalendářním roce. Stupeň nebezpečí zohledňuje požadavek na dojezd jednotek požární ochrany.

Princip plošného pokrytí spočívá v tom, že vnitřní organizace a vybavení jednotek požární ochrany včetně dislokace jednotlivých druhů a kategorií jednotek požární ochrany musí být voleno tak, aby území bylo podle stupně nebezpečí zabezpečeno požadovaným množstvím sil a prostředků při splnění požadované doby jejich dojezdu na místo zásahu.

4.4.4 Stupeň požárního poplachu

Každý z krajů v České republice má svůj požární poplachový plán, z něhož vycházejí čtyři stupně požárního poplachu, které je možno vyhlásit. V rámci IZS se vyhláší také čtyři stupně pro místo zásahu nebo pro území zasažené mimořádnou událostí, přičemž čtvrtý stupeň poplachu, který je značen jako zvláštní, je stupněm nejvyšším. Stanoví se podle potřeby nasazení sil a prostředků jednotek a popřípadě dalších složek IZS potřebných k zdolávání požárů, k záchranným pracím a k likvidačním pracím při mimořádných událostech. Jednotlivé stupně poplachu se hodnotí rozsahem mimořádné události a úrovní řízení zásahu a koordinací složek IZS.

Na místě zásahu v jednotlivých stupních požárního poplachu zasahují tyto počty jednotek:

- **I. stupeň požárního poplachu** – zasahuje 1 – 4 JPO
- **II. stupeň požárního poplachu** – zasahuje 5 – 10 JPO
- **III. stupeň požárního poplachu** – zasahuje 11 – 15 JPO
- **IV. stupeň požárního poplachu** – zasahuje 15 a více JPO³⁶

4.4 ÚKOLY JEDNOTEK POŽÁRNÍ OCHRANY

Úkoly JPO vycházejí z § 70 odst. 1 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, v platném znění. Jsou to tyto tři základní úkoly:

1. jednotka musí provádět zásah podle příslušné dostupné dokumentace požární ochrany nebo při soustředění a nasazování sil a prostředků,
2. záchranné a likvidační práce provádí jednotka při živelných pohromách a jiných mimořádných událostech,
3. a o svém výjezdu podává jednotka neprodleně zprávy územně příslušnému územnímu odboru HZS kraje.³⁷

³⁶ MINISTERSTVO VNITRA – GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *Metodika pro zřizování jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí*. Praha 2009 [cit. 2014-11-15]. č.j: MV-52763/PO-2008

³⁷ HANUSKA, Z. SKALSKÁ, K. a DUBSKÝ, M. *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana. Modul I*. 1. vyd. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010- ISBN 978-80-86640-59-

5 POŽÁRNÍ SPORT

5.1 HISTORIE POŽÁRNÍHO SPORTU

Počátky požárního sportu v České republice se datují někdy do roku 1967, kdy první poznatky o tomto druhu sportu přivezl náčelník Hlavní správy požární ochrany ČR Ing. Pavel Stoklasa ze Sovětského svazu. Právě zde v Sovětském svazu byl požární sport hasiči provozován již od roku 1937.

Prvního mezinárodního úspěchu se naši hasičští sportovci dočkali již v následujícím roce 1968, kdy narychlo secvičené družstvo z Prahy získalo stříbrné medaile v disciplíně požární útok v Leningradě. Poté nás ještě v letech 1969 a 1970 na dalších mezinárodních soutěžích reprezentovali již kvalitněji připravení hasiči z Brna. Výsledkem bylo dvakrát 1. místo v požárním útoku, bronz v celkovém hodnocení družstev a 4. místo ve štafetě 4 x 100 m.

Významný zlom nastal v roce 1970, kdy bylo rozhodnuto, že požární sport bude součástí odborné a fyzické přípravy hasičů ČSSR. První celostátní hasičská soutěž u nás se uskutečnila ještě týž rok v Ostravě. Zde se objevila spousta nedostatků jako nekvalifikovaní rozhodčí, nejednotná pravidla a nevyhovující překážky. Většina z nich byla do další celorepublikové soutěže v roce 1971 v Trenčíně odstraněna. Tím započala éra požárního sportu u nás.

Nejlepším obdobím byla 80. léta, kdy byl například registrován národní rekord v disciplíně 100 m s překážkami, kterého dosáhl na mezinárodní soutěži CTIF ve Varšavě v roce 1989 Ivan Trojan z Třebíče časem 16:31 s. Rekord byl překonán až v loňském roce Martinem Kulhavým z Liberce časem 16:20 s. Od roku 1990 přišla ovšem stagnace požárního sportu u profesionálních hasičů. V následujících letech se požárnímu sportu věnovali především dobrovolní hasiči.

V současnosti je opět požární sport součástí speciální tělesné přípravy příslušníků HZS krajů a zaměstnanců HZS podniků. Pro přehlednost a snadnější organizaci byla vydána pravidla požárního sportu a každoročním vyvrcholením je potom mistrovství ČR v požárním sportu družstev HZS ČR a mistrovství ČR družstev sborů Dobrovolných hasičů. Od roku 2001 pravidelně ředitelé HZS krajů vysílají na mistrovství profesionálních hasičů své krajské výběry. Podle neoficiálních odhadů se v dnešní době u nás věnuje požárnímu sportu 7000 týmů všech kategorií a věkových skupin.

V roce 2001 bylo také ustanoveno reprezentační družstvo, které na XII. Mezinárodní soutěži CTIF nazývané asijskou olympiádou, získalo zlaté medaile

v disciplíně požární útok. V roce 2002 se konalo v Moskvě mistrovství světa profesionálních hasičů a z celkového počtu 21 týmů obsadil ten náš 4. místo a odvezl si stříbrné medaile z disciplíny požární útok. Dalším úspěšným rokem byl rok 2005, kdy na mezinárodní soutěži v chorvatském Varaždinu, zvítězili Dobrovolní hasiči muži i ženy ČR ve všech disciplínách. Celkově je náš tým na mezinárodních soutěžích velice úspěšný.

5.2 DISCIPLÍNY POŽÁRNÍHO SPORTU

Celkově máme čtyři základní disciplíny požárního sportu. Je to běh na 100 m s překážkami, výstup do čtvrtého podlaží cvičné věže, štafeta 4 x 100 m s překážkami a požární útok.

Běh na 100 m s překážkami

Délka trasy je 100m, šířka dráhy 2,5 m. Překážka o výšce a šířce 2 m je umístěna 23 m od startu. Za touto překážkou musí závodník rozhodit dvě hadice C (52 mm) o délce 20 m, po deseti metrech za hadicemi začíná náběhový můstek na kladinu o délce 8 m, šířce 16 cm a výšce 1,2 m. Nakonec je ve vzdálenosti 25 m od cíle označené místo pro rozdělovače.

Výjimku v této disciplíně mají ženy a dorostenky, které místo 2 m překážky, překonávají nižší (tzv. okno).

Výstup do 4. podlaží cvičné věže

Konstrukce cvičné věže je z kovových profilů obložených z přední strany dřevěnými prkny a v každém patře je podlaha. Ke zdolání se používá žebřík, který nesmí mít váhu nižší než 8 kg. Ve druhém, třetím a čtvrtém patře jsou umístěna okna o rozměrech 110 x 187 cm pro zachycení žebříku. Startovací čára je vzdálena 32,25 od cvičné věže a žebřík si závodník nese právě od startovací čáry. Pokus je dokončen v okamžiku, kdy se závodník dotkne nohou podlahy ve čtvrtém patře cvičné věže. Pro bezpečnost závodníků jsou věže opatřeny ochrannými sítěmi.

Štafeta 4 x 100 m s překážkami

Štafeta se běží minimálně ve dvou drahách a každá z nich je rozdělena do čtyř samostatných úseků. Na každý úsek nastupuje jiný závodník. Na prvním úseku, ve vzdálenosti 30 m od startu, je překážka „domeček“, na druhém úseku, 150 m od startu, je překážková stěna (stejně jako v první disciplíně). Na třetím úseku po 215 m musí

závodník rozhodit dvě hadice C, přeběhnout s nimi přes kladinu a připojit je na rozdělovač, který je 255 m od startu. Na posledním čtvrtém úseku uchopí závodník ruční hasicí přístroj, ten je umístěn 320 od startu a po dalších 30 m uhasí nádrž s hořlavou kapalinou. Soutěžící si během celé disciplíny předávají štafetový kolík.

U žen a dorostenek se na čtvrtém úseku neprovádí hašení, přenosný hasicí přístroj se jen přenáší na označené místo.

Požární útok

Tato disciplína je nejbližší útokům při samotném zásahu. Družstvo se skládá ze sedmi členů. Při přípravě na disciplínu si členové družstva na základnu připraví požární stříkačku (mašinu), 3 ks hadic B, 4 ks Hadic C, 2 ks proudnic, 2 ks savic a sací koš. Kromě savic nesmí žádné nářadí přesahovat základnu. Ve vzdálenosti 4 m je umístěna kád' s vodou a 95m od základny terče pro stříkání. Závod začíná výstřelem ze startovní pistole rozhodčího a je ukončen nastříkáním obou terčů. Aby mohla být disciplína považována za splněnou, musí být terče nastříkány do 2 minut od odstartování.

Pro plnění disciplín požárního sportu je důležité používání ochranných prostředků a to hlavně ochranné helmy, která musí odpovídat pravidlu 50 odst. 5 a 8 a příloze 6 pravidel požárního sportu. Pravidla požárního sportu jsou ke stažení na webových stránkách HZS ČR.³⁸

³⁸ GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *Požární sport*. [online]. © 2014 [2014-11-16]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/pozarni-sport-439064.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

ZÁVĚR

Moje bakalářská práce se skládá ze dvou spolu souvisejících hlavních částí a poslední třetí části, kterou jsem do práce zakomponovala pro zajímavost.

V první části se, myslím, že dostatečně obsáhle, věnuji IZS jako takovému. Jsou zde základní úkoly a funkce IZS, rozdělení na jednotlivé složky hlavní a ostatní. Ke každé složce je pár vět, aby si čtenář dokázal představit, jak se která zapojuje do IZS a jak funguje.

Ve druhé části a pro mou práci té hlavní části jsem se zaměřila na sbory dobrovolných hasičů obcí. Toto téma je velice obsáhlé a zajímavé, takže jsem vybrala to nejdůležitější, co si myslím, že by bylo dobré vědět o této základní složce IZS. Jak jsem již psala v úvodu, i já jsem členkou SDH a to konkrétně SDH Město Touškov, které leží severně 10 km od Plzně. I když jsme poměrně malé město, máme zhruba 2000 obyvatel, je podle mého názoru naše výjezdová jednotka vybavena a vycvičena na dobré úrovni. Z tohoto důvodu jsem upustila od svého původního plánu psát práci jako teoretickou – praktickou. V praktické části jsem chtěla použít dotazník, ve kterém jsem se měla ptát občanů na jejich pohled na IZS, ale hlavně na SDH. Sama moc dobře vím, že zrovna na dobrovolné hasiče není pohlíženo moc v dobrém, spíše jako na partu „alkoholiků“, kteří mají „hasičárnu“ jen proto, aby se měli kde scházet a drahé vybavení je jen na hraní. Ač je tento názor rozšířen ve většině měst a menších obcí v okolí, já s ním nesouhlasím. Možná je to i proto, že pracuji u HZS Plzeňského kraje a vidím jakými školeními a vším ostatním musí tito kluci projít, že musí vstát třeba ve dvě v noci, když je povolají k výjezdu a ráno pak vyrazit do svého zaměstnání, protože za tohle jim nikdo nic nezaplatí. Nehledě na to, že stejně jako profesionální hasiči riskují své zdraví a životy proto, aby zachránili zdraví, životy a majetek těch ostatních.

Doufám, že se mi alespoň částečně podařilo dobrovolné hasiče přiblížit veřejnosti a pevně věřím v to, že se jednou pohled obyčejných lidí na tyto hasiče změní a budou si jich alespoň trochu vážit. Neříkám, že všichni jsou stejní, ale pořád je zde mnoho takových.

Úplně bych zapoměla na poslední část, ve které jsem se věnovala požárnímu sportu. Tuto část jsem do práce přidala vlastně jen tak pro zajímavost, jelikož se mu sama věnuji a budu ráda, když někoho zaujme.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

ŠENOVSKÝ, M., ADAMEC, V. a HANUŠKA, Z. Integrovaný záchranný systém. 1. vyd. Ostava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství 2005. ISBN 80-86634-65-5

HANUSKA, Z. SKALSKÁ, K. a Dubský, M. Integrovaný záchranný systém a požární ochrana. Modul I. 1. vyd. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010- ISBN 978-80-86640-59-

VILÁŠEK, J., FIALA, M. a VONDRÁŠEK, D. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2014. ISBN 978-80-2477-8

VÍŠEK, J. *Ochrana civilního obyvatelstva v globálním měřítku*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2013, 244 s. ISBN 978-80-7452-030-3.

VÍŠEK, J. *Organizace záchranných činností v České republice*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2012, 176 s. ISBN 978-80-7452-028-0.

ZPĚVÁK, A. *Ochrana obyvatelstva v republikovém měřítku*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2014, 240 s. ISBN 978-80-7452-044-0.

VOKUŠ, J. *Policie České republiky*. 2. vyd. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2010. ISBN 978-80-254-770-7

Informační brožura – Celní správa České republiky. 1. vyd. Praha: Generální ředitelství cel 2012 [cit 2014-11-06]. Dostupné na: <http://www.celnisprava.cz/cz/onas/Documents/brozura-CS.pdf>

Seznam použitých internetových zdrojů

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR.

Organizační struktura. [online]. © 2014 [2014-11-5]. Dostupné z:

<http://www.hzscr.cz/clanek/uvod-hasicsky-zachranny-sbor-cr-organizacni-struktura.aspx>

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. Jednotky

PO. [online]. © 2014 [2014-11-5]. Dostupné z: [http://www.hzscr.cz/clanek/jednotky-po-](http://www.hzscr.cz/clanek/jednotky-po-961839.aspx)

[961839.aspx](http://www.hzscr.cz/clanek/jednotky-po-961839.aspx)

FRANĚK, O., Zákony a vyhlášky. [online]. © 2002 – 2014 [cit. 2014-11-05]. Dostupné

z: <http://www.zachrannasluzba.cz/>

MINISTERSTVO OBRANY. Armáda – struktura. [online]. © 2004 – 2014 [cit. 2014-11-

04]. Dostupné na: <http://www.acr.army.cz/struktura/default.htm>

VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. Základní informace. [online]. © 2012 [cit.

2014-11-06]. Dostupné z: [http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/o-nas/zakladni-](http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/o-nas/zakladni-informace-4/)

[informace-4/](http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/o-nas/zakladni-informace-4/)

SDRUŽENÍ HASIČŮ ČECH, MORAVY A SLEZSKA. O nás. [online]. © 1999 – 2014

[cit. 2014-11.06]. Dostupné z:

http://www.dh.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=1&Itemid=2

VODNÍ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA ČČK. Naše činnost. [online]. © 2014 [cit. 2014-11-06].

Dostupné z:

http://www.vzs.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=2&Itemid=9

HORSKÁ SLUŽBA ČR O.P.S.. Poslání a úkoly. [online]. © 2013 [cit. 2014-11-06].

Dostupné z: <http://www.horskasluzba.cz/cz/horska-sluzba/poslani-a-ukoly>

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. Požární

sport. [online]. © 2014 [2014-11-16]. Dostupné z: [http://www.hzscr.cz/clanek/pozarni-](http://www.hzscr.cz/clanek/pozarni-sport-439064.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d)

[sport-439064.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d](http://www.hzscr.cz/clanek/pozarni-sport-439064.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d)

Seznam ostatních zdrojů

Zákon č. 239 ze dne 28.6.2000 o Integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In. Sbírka zákonů České republiky. 2000, částka 73. dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239> [cit. 2014-11-3]

MINISTERSTVO VNITRA – GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU čr. Metodika pro zřizování jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí. Praha 2009 [cit. 2014-11-15]. č.j: MV-52763/PO-2008

Zákon č. 133 ze dne 17.12.1985 o Požární ochraně. In. Sbírka zákonů České republiky. 1985, částka 34. dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133> [cit. 2014-11-3]

Předpis č. 133 Zákon české národní rady ze dne 17.12.1985, O požární ochraně a o změně některých zákonů. In. Sbírka zákonů České republiky. 1985, částka 34. dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133>

SEZNAM ZKRATEK

CNP	-	civilní nouzová připravenost
CTIF	-	mezinárodní technický výbor pro prevenci a hašení požárů
ČČK	-	Český červený kříž
ČNR	-	Česká národní rada
EKG	-	elektrokardiograf
EU	-	Evropská unie
GŘ HZS	-	generální ředitelství hasičského záchranného sboru
HZS ČR	-	Hasičský záchranný sbor České republiky
IZS	-	Integrovaný záchranný systém
JPO	-	Jednotka požární ochrany
JSDHO	-	Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce
KOPIS	-	krajské operační a informační středisko
KŘ	-	krajské ředitelství
MV ČR	-	Ministerstvo vnitra České republiky
MZ ČR	-	Ministerstvo zdravotnictví České republiky
NATO	-	North Atlantic Treaty Organisation (severoatlantická aliance)
OPIS ÚO	-	operační středisko územního odboru
PČR	-	Policie České republiky
PS II	-	pracovní stejnokroj II
SDH	-	sbor dobrovolných hasičů
ÚO	-	územní odbor
ZOB	-	zemské odbory bezpečnosti
ZPP	-	zjišťování příčin požárů

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Hasičská stanice (CPS Košutka, Plzeň) - foto	I
Příloha B – Hasičská zbrojnice (SDH Město Touškov) - foto	II
Příloha C – Hasičský automobil CAS - foto	III
Příloha D – Automobil Zdravotnické záchranné služby - foto	IV
Příloha E – Automobil Policie ČR - foto	V
Příloha F – Taktické cvičení složek IZS (Nové dovadlo Plzeň) - foto	VI
Příloha G – Loga složek IZS	VII

PŘÍLOHY

Příloha A – Hasičská stanice (CPS Košutka Plzeň)



(foto HZS Plzeňského kraje)

Příloha B – Hasičská zbrojnice (SDH Město Touškov)



(foto SDH Město Touškov)

Příloha C – hasičský automobil - CAS



(foto SDH město Touškov)

Příloha D – automobil zdravotnické záchranné služby



(foto ZZS Zlínského kraje)

Příloha E – automobil Policie ČR



(foto Krajské ředitelství policie Plzeňského kraje)

Příloha F – taktické cvičení složek IZS (Nové divadlo – Plzeň 12.11.2014)



(foto HZS Plzeňského kraje)

Příloha G – Loga základních složek IZS(HZS ČR, PČR a ZZS ČR)

Hasičský záchranný sbor ČR:



Policie ČR:



Zdravotnická záchranná služba ČR:



BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Kateřina Müllerová, DiS.

Obor: 6208R020 – Bezpečnostní studia (Bc. BS Voš)

Forma studia: kombinované studium

Název práce: Sbory dobrovolných hasičů v rámci integrovaného záchranného systému

Rok: 2015

Počet stran textu bez příloh: 52

Celkový počet stran příloh: 7

Počet titulů českých použitých zdrojů: 8

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 9

Počet ostatních zdrojů: 4

Vedoucí práce: Mgr. Jiří Víšek